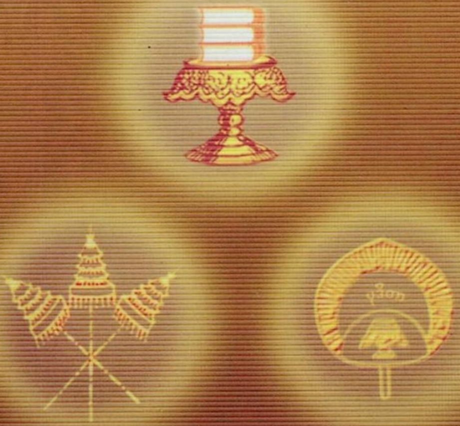
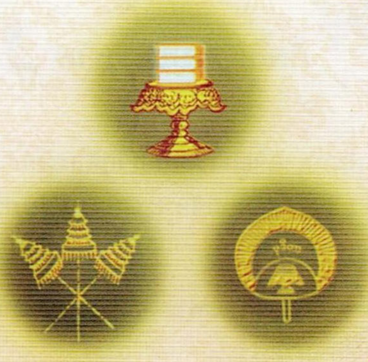

ติปิฏกธระ

(หรือ)

ปิฏกะอาชาไนยบุคคล

ติปิฏกธระ (หรือ) ปิฏกะอาชาไนยบุคคล ภุนเฉว่เส่ง (ผู้เรียบเรียง) พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล (ผู้แปล)

ติปิฏกธระ

หรือ

ปิฏกะอาชาไนย์บุคคล

(บุคคลผู้มีความกล้าหาญชาญชัย
ในห้วงมหาสมุทรแห่งพระไตรปิฎก)

คือ

ผู้ทรงพระไตรปิฎก

กิตติกรรมประกาศ

ขออนุโมทนาสาธุการต่อมหากุศลเจตนาอันประเสริฐ แห่งครอบครัว นคาหนี่ เอกชัย ๘๐ บางบอน กรุงเทพฯ ที่ได้มีการปรารภ

๑. นิมนต์พระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎก จำนวน ๙ รูปมาจากประเทศเมียนม่าสู่ประเทศไทย

๒. จัดพิธีรับฟังโอวาทจากพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎก จำนวน ๙ รูป ๘ แห่งในประเทศไทย

๓. เป็นเจ้าภาพหลักในการนิมนต์, ค่าใช้จ่ายต่างๆ อาทิ ค่าพาหนะ, ค่าที่พัก ตลอดระยะเวลาการเดินทาง

๔. เปิดโอกาสให้ชาวไทยและชาวเมียนม่าที่พำนักอยู่ในประเทศไทยได้มีโอกาสนมัสการเคารพบูชากราบไหว้ถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎก จำนวน ๙ รูป ด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด

๕. เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดพิมพ์หนังสือ “ติปิฎกะธระ (หรือ) ปิฎกะอาชาไนย์บุคคล” แยกเล่ม ๓ ภาษา (เมียนม่า,ไทย, อังกฤษ) และรูปภาพพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎก แจกเป็นธัมมทาน

และ ครอบครัวศุภานุสนธิ์ ในนามกลุ่ม วิชชาวิมุตติปริเยสกะ : กลุ่มผู้แสวงหาปัญญาและความหลุดพ้น ที่ได้

๑. ร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดพิมพ์หนังสือ "ติปิฏกะธระ (หรือ) ปิฏกะอาชาไนย์บุคคล" ฉบับภาษาไทยจำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม แจกเป็นธัมมทาน

๒. เอาใจใส่และขวนขวายเป็นพิเศษในการจัดพิมพ์หนังสือ "ติปิฏกะธระ (หรือ) ปิฏกะอาชาไนย์บุคคล" ฉบับภาษาไทยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

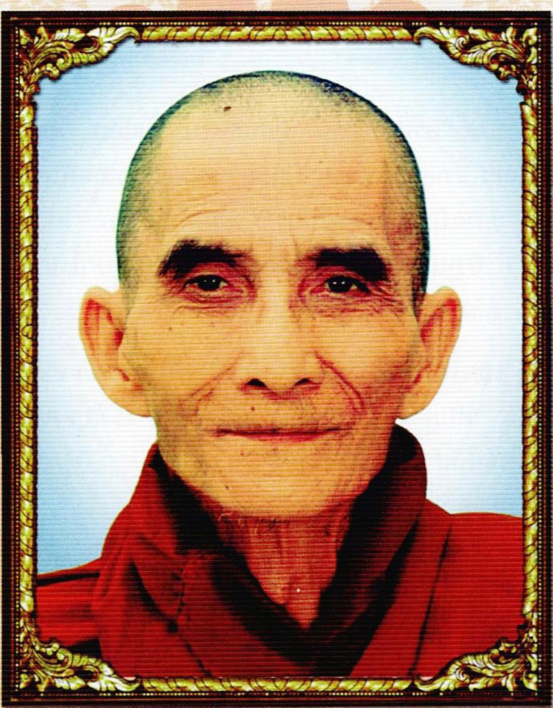
ขออนุโมทนา

สาธุ สาธุ สาธุ

ในนามผู้แปล

พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล (นิรัญรักษ์)

๑๕/๑๒/๒๕๕๖

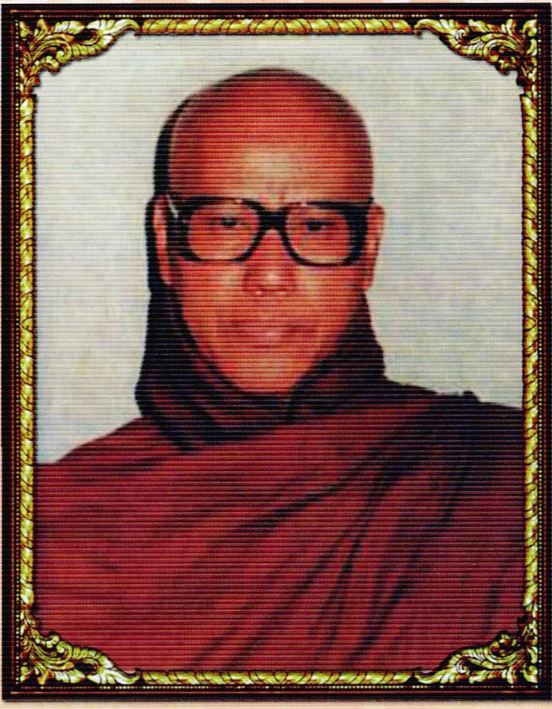

ปฐมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑)

หลวงพ่อใหญ่ เม็งกวนสย่าด่อพยาจี

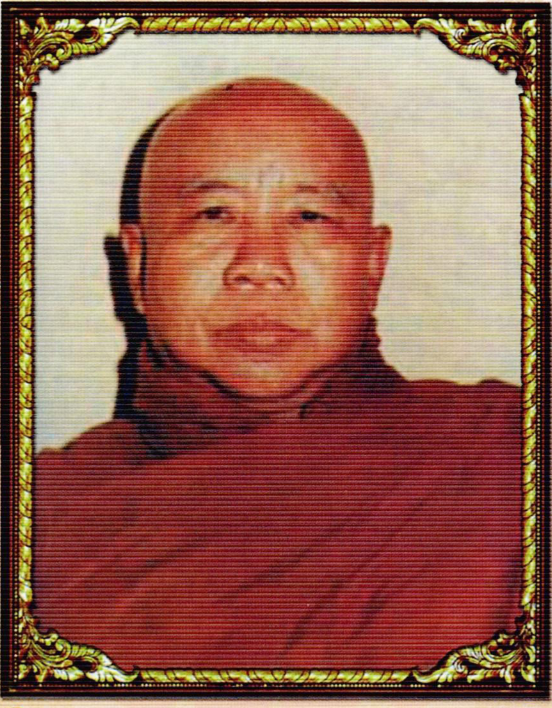
พระภัททันตะ วิจิตตสาราภิวังสะ

รายละเอียดหน้า ๗๓

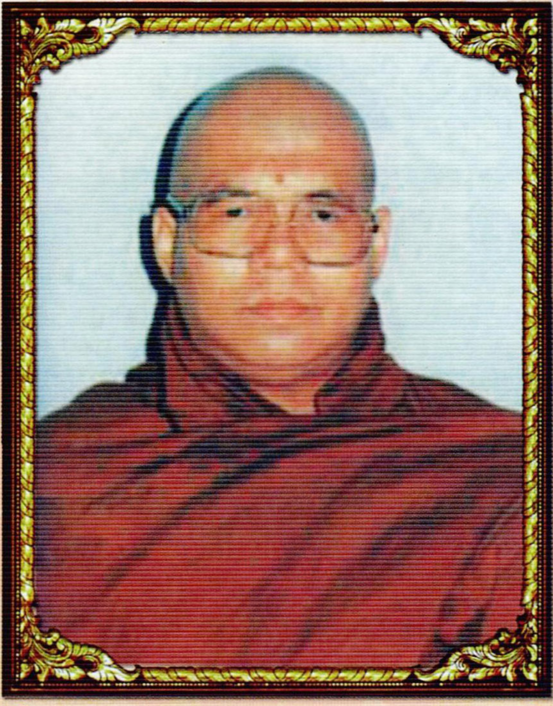
ทุติยะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๒)
ปะคกกู่สย่าด่อ พระภัททันตะเนมินทะ

รายละเอียดหน้า ๗๔

ตติยะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๓)
ปยี่สย่าด่อ (แปรสย่าด่อ)
พระภัททันตะ โกสัลละ

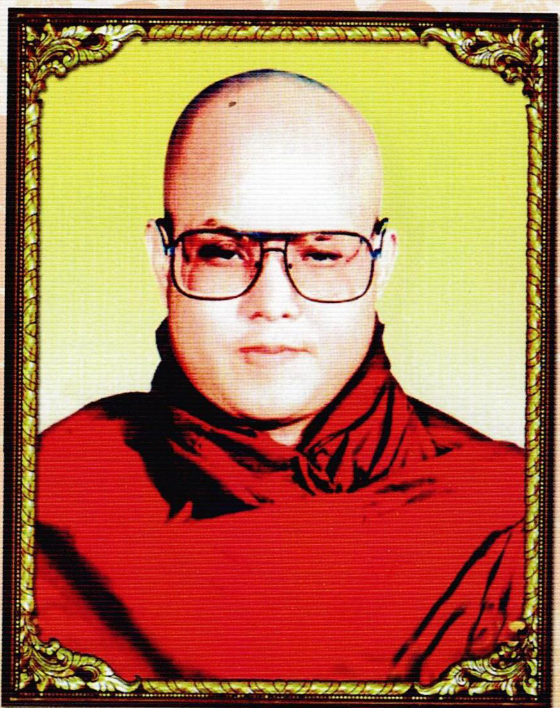
รายละเอียดหน้า ๗๕

จตุตถะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๔)

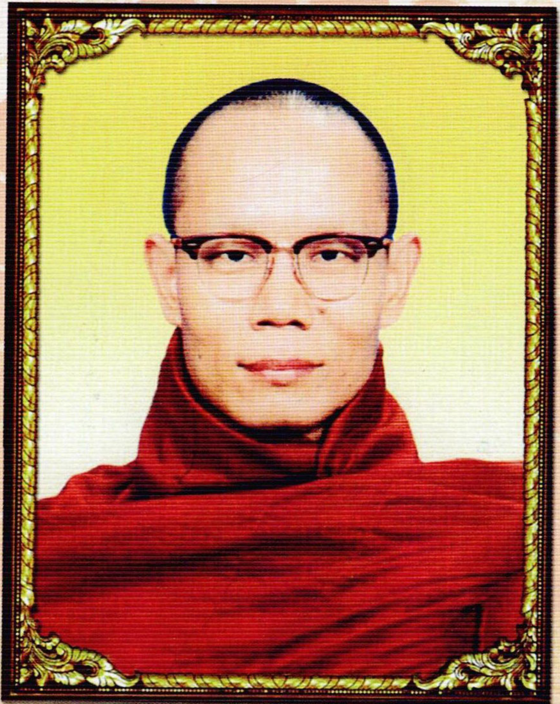
มหาคันธาโหย่งสย่าด่อ
พระภัททันตะ สุมังคลาลังการะ

รายละเอียดหน้า ๗๖

ปัญจมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๕)
ยอสย่าด่อ พระภัททันตะ สิรินทาภิวังสะ

รายละเอียดหน้า ๗๗

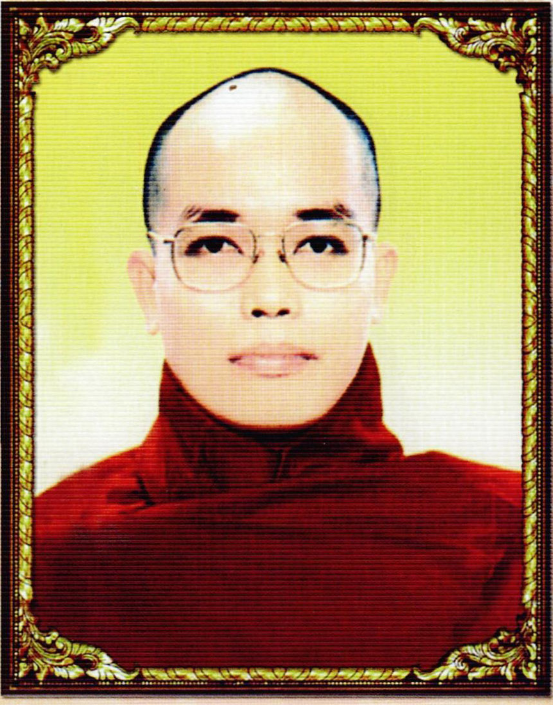

ฉัฏฐมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๖)

เหย่สะโจ่สย่าด่อ

พระภัทท้นตะ วายามินทาภิวังสะ

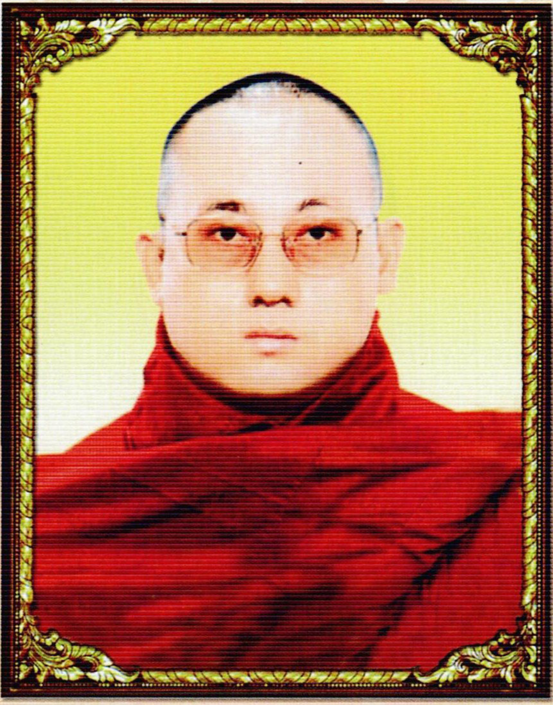
รายละเอียดหน้า ๗๘

สัตตมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๗)

หม่อจวนสย่าด่อ
พระภัททันตะ สีลักขันธาภิวังสะ

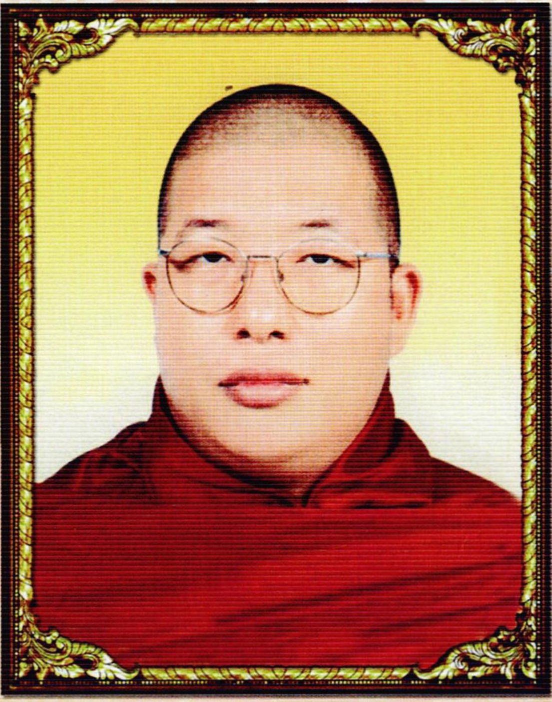
รายละเอียดหน้า ๗๙

อัฏฐมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๘)

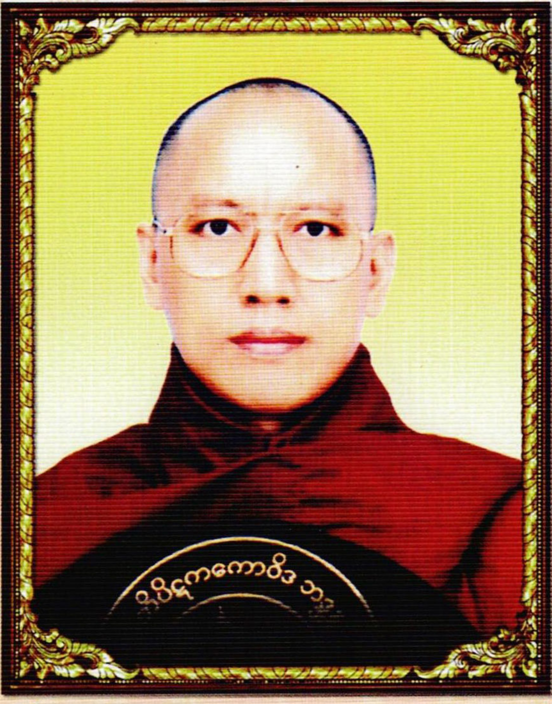
เมียงหมู่สย่าด่อ
พระภัททันตะ วังสปาลาลังการะ

รายละเอียดหน้า ๘๐

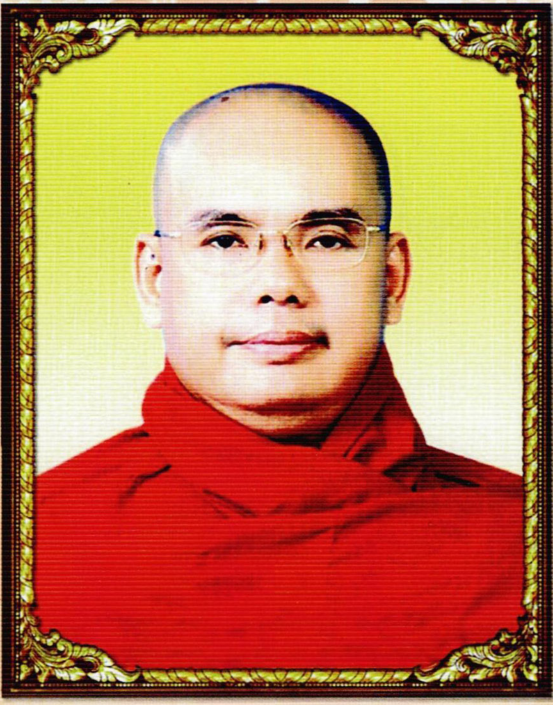
นวมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๙)
เมียงฉั่งสย่าด่อ
พระภัททันตะ คันธมาลาลังการะ

รายละเอียดหน้า ๘๑

ทสมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑๐)
ชวนลวนสย่าด่อ พระภัททันตะ สุนทระ

รายละเอียดหน้า ๘๒

เอกาทสมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑๑)

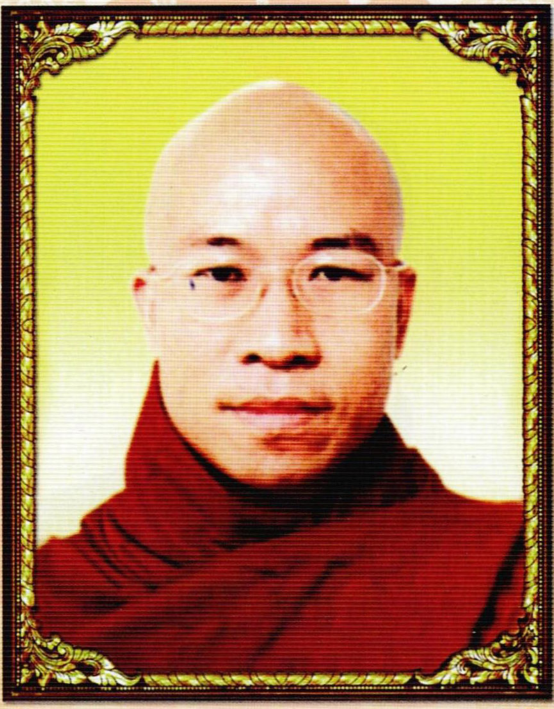
รัมมาวดี สย่าด่อ พระภัททันตะ อินทปาละ

รายละเอียดหน้า ๘๓

ทวาทสมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑๒)
สะไกสย่าด่อ พระภัททันตะ อภิชาตาภิวังสะ

รายละเอียดหน้า ๘๔

เตรสมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑๓)
ภุตะเหล่งสย่าด่อ พระภัททันตะ อินทาจริยะ

รายละเอียดหน้า ๘๕

สารบัญ

คำนำ

แม้ว่าพวกเราทั้งหลายจะเป็นชาวพุทธที่เน้นการนับถือและปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันทุกๆ คน แต่ในยุคปัจจุบันนี้ยังมีพุทธศาสนิกชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ทราบเรื่องราวประวัติความเป็นมาของพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกว่าคือบุคคลเช่นไร และเหตุการณ์ที่น่าแปลกใจและน่าตกใจไปมากกว่านั้น ก็คือยังมีพุทธศาสนิกชนเป็นจำนวนมากที่ไม่ทราบแม้กระทั่งพระไตรปิฎกว่าหมายถึงอะไร เราจะกล่าวว่าพระไตรปิฎก คือ

๑. พระวินัยปิฎก

๒. พระสุตตันตปิฎก

๓. พระอภิธรรมปิฎก

เท่านี้ไม่เพียงพอต่อการรู้ การทำความเข้าใจต่อคำว่า **พระไตรปิฎก**

ครั้งหนึ่ง ผู้เขียน *(หมายถึงผู้เขียนชาวเมียนม่าซึ่งใช้นามปากกาว่า ภุนเฉว่เส่ง)* ได้ยินเยาวชนชาวเมียนม่าท่านหนึ่งพูดขึ้นว่าพระไตรปิฎกก็คือหนังสือสามเล่ม ครั้นสอบถามว่าเหตุไรจึงกล่าวเช่นนั้น ก็ได้คำตอบกลับมาว่าที่กล่าวเช่นนั้นเพราะเคยได้พบเห็นภาพที่มีการวางหนังสือสามเล่ม ไว้บนพานตามสถานที่ต่างๆ อยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้เข้าใจมาโดยตลอดว่าพระไตรปิฎกคือหนังสือสามเล่ม หากพระไตรปิฎกคือหนังสือสามเล่มจริงตามที่เยาวชนท่านนั้นเข้าใจ ในโลกนี้ก็จะไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดให้ความเคารพนับถือกราบไหว้บูชาหรือฟังเทศน์ฟังธรรมจากพระเถระผู้ทรงจำพระไตรปิฎกเป็นอย่างแน่นอน

ในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธควรอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจเรื่องราวประวัติความเป็นมาของพระไตรปิฎกและพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกให้ถูกต้องชัดเจนและครบถ้วน

แท้จริงแล้ว ***พระไตรปิฎก*** *คือ พระธรรมคำสอนทั้งหมดทั้งปวงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพร่ำสอนมาโดยตลอด ๔๕ พระพรรษา นั่นเอง และ* ***ติปิฏกธระ*** *(พระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎก) ก็คือบุคคลผู้ที่มีความสามารถในการทรงจำ และเข้าใจหลักธรรมคำสอนจากพระไตรปิฎกเป็นอย่างดี เป็นหนึ่งในบรรดาบุคคลสำคัญในบวรพระพุทธศาสนา*

ผู้ประสงค์ที่จะเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์แบบนั้น ในเบื้องต้นควรทำการศึกษาเรียนรู้หลักธรรมคำสอน จากพระไตรปิฎกให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน อันจะเป็นสาเหตุที่ดีต่อการมองเห็นคุณค่า และความสำคัญในการทรงจำพระไตรปิฎก ตลอดถึงให้ความเคารพบูชากราบไหว้ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก

ขอถือโอกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้ เรียบเรียงเรื่องราวประวัติความเป็นมาแห่งพระไตรปิฎกและผู้ทรงพระไตรปิฎก เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางและพื้นฐานที่

ดีสำหรับผู้ที่มีจุดประสงค์ที่จะปรับผันชีวิตของตนให้เป็นชาวพุทธที่ดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมเป็นอย่างดีสืบต่อไป

ขอให้พระพุทธศาสนา กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงปรากฏในที่ทุกสถาน เทอญ

ขอให้แสงจันทร์ กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงส่องสว่างทั่วทุกมุมโลก เทอญ

ขอให้แสงสว่าง กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงขจัดความมืดมน ส่องแสงแห่งปัญญา เทอญ

ขอให้พระธรรม กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงบังเกิดเป็นผลดีแก่ทุกวิถีชีวิต เทอญ

ภุนเฉว่เส่ง
ผู้เรียบเรียง
๒๕/๘/๒๐๑๒

คำนำผู้แปล

หนังสือเล่มนี้ผู้แปลมองว่าเป็นหนังสือที่บันทึกข้อมูลเรื่องราวประวัติของพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกแห่งประเทศเมียนม่าไว้ค่อนข้างสมบูรณ์เหมาะต่อการนำไปอ่านศึกษาเรียนรู้และเก็บสะสมไว้เป็นข้อมูลได้เป็นอย่างดี เป็นหนังสือที่จะช่วยเสริมสร้างสุตมยปัญญาให้แก่ผู้อ่านได้พอสมควร ประหนึ่งชงให้แล้วพร้อมที่จะหยิบยกขึ้นมาอ่านชิมได้ทันที เป็นหนังสือดีเล่มหนึ่ง

ผู้แปล

พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล (นิรัญรักษ์)

ประกาศนียบัตรบาลีใหญ่ วัดท่ามะโอ รุ่นที่ ๕,

ป.ธ. ๗, สาสนธชธัมมาจริยะ, อุภโตวิภังคโกวิทะ

(สอบผ่านครึ่งพระวินัยปิฎก), วินยปาฬิปารคู

วัดมหาธาตุฯ คณะ ๒๕ พระนคร กรุงเทพฯ

๑๑/๗/๒๕๕๖

ติปิฏกธระ

(หรือ)

ปิฎกะอาชาไนย์บุคคล

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ติปิฏกะ-พระไตรปิฎก หมายถึง?

การที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียสละโอกาสการบรรลุพระนิพพาน ในยุคกาลสมัยแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่าทีปังกร มุ่งหน้าสั่งสมบารมีเป็นระยะเวลาอันแสนยาวนานถึง ๔ อสงไขย แสนกัป เพื่อคุณประโยชน์อันใหญ่หลวงแก่ชาวโลกโดยฝ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงประโยชน์ตนเองแม้แต่น้อยนิด

แม้ภายหลังจากที่ได้ทรงบรรลุเป็นพระสัพพัญญูพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนา บอกกล่าวแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีให้แก่ชาวโลกเป็นระยะเวลารวม ๔๕ ปี หากพวกเราชาวโลกปฏิบัติตามแนวทางที่พระองค์ทรงแนะสอนให้ไว้ได้อย่างจริงจัง

และจริงใจ โอกาสในการบรรลุผลก็จะมีอย่างแน่นอน ในภพใดภพหนึ่ง

พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พร่ำสอนมาตลอด ๔๕ พระพรรษาอันเป็นประโยชน์สุขแก่ชาวโลก เรียกเป็นภาษาบาลีว่า **ติปิฎก** (อ่านว่า ติ-ปิ-ตะ-กะ) แปลเป็นภาษาไทย ว่า **พระไตรปิฎก** อันได้แก่ -

๑. **พระวินัยปิฎก**-หมายถึง พระปิฎกที่แสดงถึงระเบียบข้อวัตรปฏิบัติ สำหรับพระภิกษุสามเณร ภิกษุณี สิกขมานา และสามเณรี

๒. **พระสุตตันตปิฎก**-หมายถึง พระปิฎกที่แสดงถึงแนวทางการบำเพ็ญบุญกุศลอันจะมีผลที่ดีต่อผู้ที่บำเพ็ญ ทั้งในชาตินี้และทุกภพทุกชาติ

๓. **พระอภิธรรมปิฎก**-หมายถึง พระปิฎกที่แสดงถึงสภาวธรรมอันเป็นสภาพความจริงแท้ของรูปนาม (ขันธ์ห้า) ที่มีปรากฏอยู่จริง

ติปิฏกธระ-บุคคลผู้ทรงจำและเชี่ยวชาญพระไตรปิฎก คือ บุคคลเช่นไร?

บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถสูงในการท่องจำหรือทรงจำพระบาลี อันเป็นพระธรรม คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระในพระไตรปิฎกทั้งพยัญชนะและอัตถะ เรียกว่า **ติปิฏกธระ** (อ่านว่า ติ-ปิ-ตะ-กะ-ทะ-ระ) คือ **ผู้ทรงจำและเชี่ยวชาญพระไตรปิฎก**

ภายหลังจากที่พระพุทธองค์ทรงบรรลุเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ช่วงก่อนที่จะมีการทำสังคายนาครั้งที่ ๔ หรือภายในช่วง ๔๕๐ ปีแห่งการอุบัติเกิดขึ้นมาในโลกแห่งพระพุทธศาสนา เป็นช่วงที่ยังไม่มีการจารึกพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์เป็นลายลักษณ์อักษร ยังเป็นช่วงที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการบอกกล่าวเล่าสืบๆ กันมา อันเป็นระบบการจำด้วยถ้อยคำวาจา ประเภทปากต่อปาก เสียงต่อเสียง

ผลเสียของการเผยแผ่เช่นนี้ก็คือ หากครูอาจารย์ไม่มีความสามารถที่จะจดจำพระไตรปิฎกได้ครบถ้วนบริบูรณ์ จะเป็นเหตุให้ลูกศิษย์มีความสามารถด้อยลงไปเรื่อยๆ

ฉะนั้น ภายหลังการทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๑ เสร็จสิ้นลง เหล่าพระอรหันต์เถระทั้งหลายอาทิ *พระมหากัสสปะ พระอานนท์ พระอุบาลี* ผู้ซึ่งเล็งเห็นอนาคตกาลแห่งอายุพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีต่างได้พิจารณาเห็นว่า หากพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังอาศัยการสืบต่อด้วยวิธีการท่องจำเช่นนี้อีกต่อไป ในอนาคตภายภาคหน้าจะต้องมีปัญหาใหญ่เกิดขึ้น ท้าทายพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์อย่างแน่นอน ผู้ที่มีความสามารถในการทรงจำพระไตรปิฎกได้ครบ บริบูรณ์ จะมีอย่างมากก็เพียงจำได้สองปิฎก หรือหนึ่งปิฎก บางท่านอาจจะจำได้ไม่หมด จึงได้มีมติอย่างเป็นเอกฉันท์เห็นพ้องต้องกันในการจรรโลงพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการใหม่ขึ้นมาจึงได้มีการแบ่งรับหน้าที่ดังนี้

พระอานนท์	สอน	ทีฆนิกาย
กลุ่มลูกศิษย์พระสารีบุตร	สอน	มัชฌิมนิกาย
พระมหากัสสปะและคณะลูกศิษย์	สอน	สังยุตตนิกาย
พระอนุรุทธะและคณะลูกศิษย์	สอน	อังคุตตรนิกาย

แต่พระอรหันต์เถระที่มีความสามารถในการจดจำได้ครบทั้งสามปิฎก ก็ยังทำหน้าที่จดจำกันมา การที่เหล่าพระเถระมีพระอานนท์เป็นต้น มีการพร่ำสอนและจดจำพระไตรปิฎกจนได้ครบทั้งสามปิฎกเช่นนี้ เป็นเหตุให้ในคราวทำปฐมสังคายนา (สังคายนาครั้งที่ ๑) สามารถคัดสรร (สรรหา) พระอรหันต์เถระ ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกได้ถึงจำนวน ๕๐๐ รูป อย่างไม่ยากลำบาก เป็นเหตุให้ทำการสังคายนาครั้งที่ ๑ จนสำเร็จตรงตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งปณิธานไว้ในเบื้องต้นว่าจะทำการสังคายนา เพื่อเป็นการห้ามมิให้*อธัมมะวาทะ* ได้มีโอกาสเจริญเติบโต และเพื่อให้*ธัมมาวาทะ*กล่าวคือ พระธรรมคำสอนอันเป็นไปตามพุทธประสงค์ อันมีปรากฏอย่างแจ่มแจ้งชัดเจนในพระไตรปิฎก ได้เจริญเติบโตแผ่กระจายยิ่งๆ ขึ้นไป

ภายหลังจากที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ก็ยังมีผู้ทรงจำพระไตรปิฎกเป็นจำนวนอีกไม่น้อย อันจะเห็นได้จากคราวทำสังคายนาครั้งที่ ๒ สามารถสรรหาพระเถระผู้ทรงจำพระไตรปิฎกได้ถึงจำนวน ๗๐๐ รูป และคราวทำสังคายนา ครั้งที่ ๓ จำนวน ๑,๐๐๐ รูป โดยไม่ยากลำบาก

ในปี พ.ศ. ๔๕๐ อันเป็นช่วงทำการสังคายนาครั้งที่ ๔ ก็ยังมีพระเถระผู้ทรงจำพระไตรปิฎกอยู่พอสมควร แต่ก็เป็นการสรรหาที่ค่อนข้างยากลำบากกว่าครั้งที่ผ่านๆ มา เพราะสามารถสรรหาพระเถระผู้ทรงจำพระไตรปิฎกได้เพียง ๕๐๐ รูป

อันมีสาเหตุที่สืบเนื่องมาจาก ช่วงก่อนระยะเวลาของการทำสังคายนาครั้งที่ ๔ นั้น ณ ประเทศสีหพ ได้ตกอยู่ในช่วงที่ประสพกับทุพภิกขภัยอย่างหนักหน่วง เป็นระยะเวลาอันยาวนานร่วม ๑๒ ปี ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากภัยแล้งทางธรรมชาติ และภัยจากพวกโจรขโมย

เป็นต้น คุกคามเป็นสาเหตุทำให้พระภิกษุสามเณรได้รับความยากลำบากทางด้านอาหารการฉันเป็นอย่างยิ่ง ทั้งประกอบกับยังอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ยังใช้ระบบการท่องจำพระไตรปิฎกกันอยู่ ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกในขณะนั้นจำเป็นต้องช่วยกันทำหน้าที่ทบทวนพระไตรปิฎกอยู่เนืองๆ เป็นประจำตราบจนชีวาจะหาไม่ ด้วยการท่องและทบทวนสัปดาห์ละหนึ่งครั้งบ้าง สองสัปดาห์หนึ่งครั้งบ้าง มิฉะนั้นจะทำให้ความจำลืมเลือนสูญหายไปได้ทีละหนึ่งบท หรือสองบท หนึ่งประโยค หรือสองประโยคจนหมดไปในที่สุด

กว่าทุพภิกขภัยนั้นจะผ่านพ้นไปและทุกอย่างกลับคืนสู่สภาพปกติ พระอรหันต์เถระทั้งหลายต้องประคับประคองชีวิตไปวันๆ ด้วยใบไม้สดบ้าง น้ำต้มใบไม้บ้าง ทำการท่องทบทวน พระไตรปิฎกเพื่อมิให้ลืมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ๑๒ ปีโดยประมาณ

หากวันใดไม่มีแม้กระทั่งใบไม้สดหรือน้ำต้มใบไม้ ก็อาศัยน้ำเปล่าๆ ประทังชีวิตกันไปแต่ละวัน และในวันใดต้องประทังชีวิตด้วยน้ำเปล่า ซึ่งจะหิวเร็วหิวง่ายขึ้นก็จะนำเอาถุงทรายเปียกน้ำซึ่งมีความเย็นพอสมควรวางเกยทับบนหน้าท้องบ้างนอนคว่ำท้องทับลงบนกองทรายที่เปียกน้ำบ้าง เพื่ออาศัยความเย็นช่วยบรรเทาความเร่าร้อนในท้อง อันเกิดจากความหิว

ภายหลังจากที่ทุพภิกขภัยล่วงเลยไป พระอรหันต์ทั้งหลายต่างก็มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า ในอนาคตกาลข้างหน้าผู้คนส่วนมากมักจะมีความอ่อนแอในหลายๆ ด้าน ทั้งทางกาย, ทางสติ, วิริยะ และปัญญา จึงได้ดำริการทำจตุตถสังคายนาอันเป็นการจารึกพระไตรปิฎกลงบนใบลานเป็นการจารึกพระไตรปิฎกด้วยลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรกในโลก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ของพระเจ้าวัฏฏคามณี ณ ถ้ำอโลกคูหา

ผู้ทรงพระไตรปิฎกจะสูญสิ้นเมื่อใด และด้วยเหตุใด?

ภายหลังการทำจตุตถสังคายนาเสร็จสิ้นลง พระอรหันต์ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกทั้งหลาย ก็เริ่มทยอยลดน้อยลงมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน เพราะ ผู้คนส่วนมากมักอ่อนแอกำลังทั้งทางด้าน สติ วิริยะ และปัญญา อีกทั้งมองไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการท่องจำ เน้นอาศัยแต่หนังสือ อ้างว่ามีหนังสือแล้วบ้าง มีคำแปลแล้วบ้าง เป็นต้น ไม่ให้ความสนใจในการจำ บางท่านถึงขั้นเข้าใจผิดว่า หมดยุคของการท่องจำแล้ว ไม่ต้องท่องจำกันแล้ว มีหนังสือไว้ให้ดูอย่างสมบูรณ์แล้ว จะไปท่องจำให้เหนื่อยเปล่าไปทำไม อย่างนี้เป็นต้น ทั้งหมดทั้งปวงเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกนับวันจะน้อยลงเรื่อยๆ จนถึงขั้นหมดหายสาบสูญสิ้นไปในที่สุด

ในหลักธรรมคำสอนแห่งพระพุทธศาสนาได้กล่าวจำแนกยุคสมัยไว้ ๒ ชนิด คือ

๑. ยุคขาขึ้น (ยุคเจริญ)

๒. ยุคขาลง (ยุคเสื่อม)

สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่า หากยุคไหนเป็นยุคขาขึ้นหรือยุคเจริญ ผู้คนส่วนใหญ่ในยุคนั้นต่างก็จะสมาทานศีลรักษาศีล ทุกคนจะเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ อันเป็นสาเหตุของการมีอายุยืนยาวนานสุขภาพแข็งแรงมีกำลังกายและใจ มีสติสมาธิ ปัญญาที่สมบูรณ์ ยิ่งทำให้มีความสามารถในการที่จะจดจำพระไตรปิฎกได้อย่างง่ายดาย ไม่ต้องออกแรงหรือใช้ความเพียรมากนัก

แต่หากยุคใดสมัยใดเป็นยุคขาลงหรือยุคเสื่อม ผู้คนส่วนใหญ่ในยุคสมัยนั้นก็จะไม่มีแม้การสมาทานศีล ไม่มีแม้การรักษาศีล จะเป็นผู้ที่ไร้หลักศีลธรรมในการดำเนินชีวิต อันจะเป็นสาเหตุทำให้มีอายุสั้นลง โรคภัยไข้เจ็บมาเยือนมากยิ่งขึ้น ไม่มีกำลังกายและใจ ในแต่ละวันมักจะคิดสรรหาแต่เรื่องกามคุณกิเลส จิตใจไม่มีความมั่นคง ไม่มีสมาธิขาดสติปัญญา อันจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่มีจิตใจในการที่จะจดจำพระไตรปิฎก หมดความสามารถในการจดจำ จึงเป็นเหตุหนึ่งหรือ

ที่มาของการทำให้ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกสาบสูญไปได้

นักปราชญ์บางท่านกล่าวว่า ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกได้เริ่มทยอยสูญสิ้นเรื่อยมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๕๐๐ เป็นต้น แต่บางท่านกล่าวว่าผู้ทรงจำพระไตรปิฎกได้สูญสิ้นไปอย่างสิ้นเชิงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๑๐๐ หรือประมาณ จ.ศ. ๙๔๐ (เมียนม่า) เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงยุคการปกครองที่ ๒ แห่งประเทศเมียนม่า

ถึงแม้ในยุคนั้นจะพอมีพระเถระผู้ทรงความรู้ มีความสามารถในพระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา เป็นอย่างดี เช่น ท่านหต่องพีลาสย่าด่อ, ท่านมการะโลปะอะจ่อเข่งจีปย่อสย่าด่อ, พากะราสย่าด่อ, หญ่องกั่นสย่าด่ออูพุธ, แลดีสย่าด่อ และ หมั่นแหล่ สย่าด่อ เป็นต้น แต่ท่านทั้งหลายเหล่านั้นไม่ใช่ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกโดยตรง แม้บางท่านจะมีความสามารถในการจดจำที่ดี แต่ก็มีเพียงผู้จดจำได้อย่างมากที่สุดหนึ่งปิฎกหรือครึ่งปิฎกเท่านั้น และไม่มีหลักฐานปรากฏว่าในยุคนั้นว่ามีพระเถระรูปใดสามารถทรงจำพระไตรปิฎกได้อย่างครบถ้วน

ยุครตนาปูระ (รตนปูระ)

ตามหลักฐานในหนังสือประวัติศาสตร์โบราณคดีเมียนม่าได้กล่าวว่าในปี จ.ศ. (เมียนม่า) ๑๒๓๕ พระเจ้าเม็งโดงเม็งตยาจี องค์อุปถัมภก์การสังคายนาครั้งที่ ๕ ที่จัดขึ้น ณ เมืองรตนาปูระ (เมืองมัณฑเลปัจจุบัน) หลังจากที่ได้นิมนต์ พระเถระทรงสมณศักดิ์ มาฉันภัตตาหารภายในพระราชวัง แล้วได้มีบัญชารับสั่ง (กราบเรียน) ความประสงค์จะกราบไหว้หรือพบเห็นพระภิกษุหรือสามเณรที่สามารถทรงจำพระไตรปิฎกได้อาราธนาพระเถระให้ช่วยจัดตั้ง*หลักสูตรติปิฏกธระ (หลักสูตรการสอบเพื่อสรรหาผู้ทรงจำพระไตรปิฎก)* พระเถระก็ได้ทำการจัดทำหลักสูตรการสอบ เพื่อสรรหาผู้ทรงจำพระไตรปิฎก จนประสบความสำเร็จดังนี้

(ก) ได้ผู้ทรงจำพระอภิธรรมปิฎก หนึ่งรูป คือ ท่านนันทมัญชูเถระ

(ข) ได้ผู้ทรงจำคัมภีร์กถาวัตถุ หนึ่งรูป คือ ท่านญาณธชะเถระ

ต่อมาในยุคของพระเจ้าตี่ป่อ(สีปอ)กษัตริย์องค์สุดท้ายของประเทศเมียนม่ามีผู้ทรงพระวินัยปิฎกหนึ่งรูป คือ ท่านกัลยาณเถระและอีกหลายๆ รูป ที่สามารถทรงจำได้เป็นบางคัมภีร์ หรือบางเล่ม แต่ไม่มีปรากฏเป็นหลักฐานว่า มีผู้ที่สามารถทรงจำได้ทั้งสามปิฎกแต่อย่างใด

หลักสูตรการสอบเพื่อสรรหาติปิฎกธระ (ผู้ทรงพระไตรปิฎก)

ภายหลังจากที่พระพุทธศาสนาได้สูญสิ้นพระผู้ทรงจำพระไตรปิฎก มาเป็นเวลาอันยาวนานเช่นนี้ ต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๖ ค่ำ เดือนยี่ จ.ศ. (เมียนม่า) ๑๓๑๐ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ทางคณะรัฐบาลเมียนม่า ณ ขณะนั้นได้ร่วมกับประชาชนชาวพุทธเมียนม่า และกลุ่มพุทธศาสนานุคคหะเมียนม่าเริ่มจัดตั้งหลักสูตรเพื่อสรรหาติปิฎกธระ (ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก)

หลักสูตรสหชาตกับการได้คืนเอกราช

หลังจากที่ประเทศเมียนม่า ได้รับเอกราชกลับคืนมา ตั้งแต่วันอาทิตย์แรม ๙ ค่ำ เดือนอ้าย จ.ศ. (เมียนม่า) ๑๓๐๙ หลักสูตรนี้ ได้มีการก่อตั้งขึ้นมาในช่วงครบหนึ่งปีแห่งการได้รับเอกราช *พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภัททันตะวิจิตตสาราภิวังสะ ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกรูปแรกแห่งประเทศเมียนม่า* ในจำนวนทั้งหมด ๑๓ รูป ได้ขนานนามหลักสูตรนี้ว่า *หลักสูตรสหชาตกับการได้คืนมาซึ่งเอกราช*

หลักสูตร (การสอบ) ที่ใช้เวลาทำการสอบมากที่สุดในโลก

หลักสูตรการจัดการสอบ เพื่อสรรหาผู้ทรงจำพระไตรปิฎกนี้ หากจะจารึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ว่าเป็นหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาในการสอบอันยาวนานที่สุดในโลก คงไม่เป็นการพูดที่เกินความเป็นจริง

เนื่องจากว่าในแต่ละครั้งของการสอบต้องใช้ระยะเวลาในการสอบเป็นจำนวนมาก ดังนี้คือ สอบท่องจำใช้ระยะเวลา ๑๘ วัน สอบข้อเขียน ใช้ระยะเวลา ๕ วัน รวม ๒๓ วัน หากรวมทั้งวันตรวจข้อสอบ และวันออกผลสอบท่องจำ ๓ วัน และวันพักในระหว่างสอบท่องจำ (สอบสามวันพักหนึ่งวัน) รวม ๖ วัน และวันตรวจข้อสอบข้อเขียน ๑ วันเข้าด้วย รวมทั้งสิ้นจะต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการสอบหลักสูตรนี้ ตั้งแต่ต้นจนจบ ทั้งสิ้น ๓๓ วัน

การจัดการสอบได้แยกการสอบออกเป็นสอบท่องจำ ๕ ตอน, สอบข้อเขียน ๕ ตอนรวมเป็นสิบตอน พระภิกษุและสามเณรผู้เข้าสอบทุกรูปจะต้องเริ่มต้นทำการสอบตั้งแต่สอบท่องจำเป็นลำดับไป ฉะนั้นในแต่ละครั้งของการสอบก็จะต้อง ทำการสอบกันไปปีละตอนๆเป็นอย่างน้อยรวมเป็นระยะเวลาทำการสอบโดยเฉลี่ย ๑๐ ตอน หรือ ๑๐ ปี (สอบท่อง ๕ ตอน สอบข้อเขียน ๕ ตอน รวมเป็น ๑๐ ตอน) ยกเว้นรูปที่มีความสามารถเยี่ยมเป็นพิเศษ สามารถทำการ

สอบท่องจำปีเดียวสองตอน หรือสอบทั้งท่องจำและข้อเขียน ในปีเดียวกันสี่ตอนก็ได้ คือเมื่อสอบท่องจำผ่านแล้วก็สอบข้อเขียนต่อในปีเดียวกัน แต่ยุคหลังนี้ผู้มีความสามารถสอบได้เช่นนี้มีจำนวนน้อยรูปมากด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงตั้งสมมุติฐานได้ว่า ในโลกใบนี้คงไม่มีการสอบหรือหลักสูตรชนิดใดที่ มาราธอนที่สุดเทียบเท่าหลักสูตรนี้อย่างแน่นอน

หลักสูตรการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก

ในประเทศเมียนม่า ได้มีการกำหนดจำนวนเล่มหนังสือพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ไว้ ๔๐ เล่ม (เป็นเล่มไทย ๔๕ เล่ม) แต่ในหลักสูตรเพื่อสรรหา ผู้ทรงจำพระไตรปิฎกนี้ ได้มีการกำหนดหนังสือไว้เป็นหลักสูตรเพียง ๒๐ เล่ม (เมียนม่า) เท่านั้น

หนังสือหลักสูตรและจำนวนหน้ากระดาษ A๔
พระบาลีพระวินัยปิฎก ๕ คัมภีร์ (ฉบับเมียนม่า)

รายชื่อ	*จำนวนหน้ากระดาษ A ๔*	
๑. พระบาลีปาราชิกกัณฑ์	๓๘๑	หน้า
๒. พระบาลีปาจิตติยกัณฑ์	๔๗๐	หน้า
๓. พระบาลีมหาวัคค์	๕๑๑	หน้า
๔. พระบาลีจูฬวัคค์	๕๐๘	หน้า
๕. พระบาลีปริวารวัคค์	๓๙๐	หน้า
รวมทั้งสิ้น	**๒,๒๖๐**	**หน้า**

พระบาลีพระวินัยปิฎกทั้ง ๕ เล่มนี้ ได้กำหนดวันสอบท่องจำไว้ เล่มละ ๓ วัน รวมทั้งสิ้น ๑๕ วัน (๕ x ๓ = ๑๕)

พระบาลีพระสุตตันตปิฎก ๓ คัมภีร์ (ฉบับเมียนม่า)

รายชื่อ	*จำนวนหน้ากระดาษ A ๔*
๑. พระบาลีสีลักขันธวัคค์	๒๓๖ หน้า
๒. พระบาลีมหาวัคค์	๒๘๓ หน้า
๓. พระบาลีปาเถยยะ	๒๖๐ หน้า
รวมทั้งสิ้น	**๗๗๙ หน้า**

พระบาลีพระสุตตันตปิฎกทั้ง ๓ คัมภีร์นี้ ได้กำหนดวันสอบท่องจำไว้ เล่มละ ๓ วัน รวมเป็น ๙ วัน (๓ x ๓ = ๙)

พระบาลีพระอภิธรรมปิฎก (ฉบับเมียนม่า)

พระอภิธรรมปิฎก มี ๗ คัมภีร์ แบ่งเป็น ๒ ตอน ตอนแรก ๕ คัมภีร์ ตอนหลัง ๒ คัมภีร์นับเป็นเล่มหนังสือได้ ๑๒ เล่ม

พระบาลีพระอภิธรรมปิฎกตอนแรก ๕ คัมภีร์

รายชื่อ	*จำนวนหน้ากระดาษ A ๔*
๑. พระบาลีธัมมสังคณี	๒๙๘ หน้า
๒. พระบาลีวิภังค์	๔๕๓ หน้า
๓. พระบาลีธาตุกถา	๑๐๐ หน้า
๔. พระบาลีปุคคลบัญญัติ	๘๕ หน้า
๕. พระบาลีกถาวัตถุ	๔๕๔ หน้า
รวมทั้งสิ้น	**๑,๓๙๐ หน้า**

สำหรับพระอภิธรรมปิฎกตอนแรก ๕ คัมภีร์นี้ ได้จัดแบ่งเวลาในการสอบท่องจำไว้ดังนี้คือ หมายเลข ๑, ๒, ๕ กำหนดเวลาในการสอบท่อง คัมภีร์ละ ๓ วัน รวมเป็น ๙ วัน (๓ x ๓ = ๙)

ส่วนหมายเลข ๓ กับ ๔ กำหนดเวลาในการ สอบท่อง คัมภีร์ละ ๑ วัน รวมเป็น ๒ วัน รวมวันสอบท่องทั้ง ๕ คัมภีร์นี้ ทั้งสิ้น ๑๑ วัน (๙ + ๒ = ๑๑)

พระบาลีพระอภิธรรมปิฎกตอนหลัง ๒ คัมภีร์

รายชื่อ		*จำนวนหน้ากระดาษ A ๔*
๑. พระบาลียมกะ	เล่ม ๑	๒๖๕ หน้า
๒. พระบาลียมกะ	เล่ม ๒	๓๑๖ หน้า
๓. พระบาลียมกะ	เล่ม ๓	๓๓๑ หน้า
๔. พระบาลีปัฏฐาน	เล่ม ๑	๔๖๔ หน้า
๕. พระบาลีปัฏฐาน	เล่ม ๒	๔๙๓ หน้า
๖. พระบาลีปัฏฐาน	เล่ม ๓	๖๐๙ หน้า
๗. พระบาลีปัฏฐาน	เล่ม ๔	๖๓๖ หน้า
๘. พระบาลีปัฏฐาน	เล่ม ๕	๔๘๘ หน้า
	รวมทั้งสิ้น	**๓,๖๐๒ หน้า**

สำหรับพระอภิธรรมปิฎกตอนหลัง ๒ คัมภีร์ ๘ เล่มนี้ ได้กำหนดเวลาในการสอบท่องจำไว้ เป็นเวลา ๑๘ วัน

ผู้ที่สอบท่องจำในแต่ละวิชาผ่านแล้วเท่านั้น จึงจะมีสิทธิสอบข้อเขียน และเมื่อสอบท่องจำและข้อเขียนผ่านครบทั้งสองแล้วเท่านั้น จึงจะมีสิทธิสอบปิฎกอื่นๆ ต่อไปได้

หนังสือที่ใช้เป็นตำราในการสอบข้อเขียนนั้น มีจำนวนมากเช่น หนังสือพระบาลี พระไตรปิฎก อรรถกา ฎีกา มูลฎีกา อนุฎีกา มธุฎีกา โยชนา คัณฐิทีปนี หนังสือแสดงองค์ธรรม หนังสือแปล และ อธิบายพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา

ด้วยความที่หลักสูตรติปิฏกธระ หลักสูตรเพื่อการสรรหาผู้ทรงจำพระไตรปิฎกนี้ เป็นหลักสูตรที่ต้องท่องจำและสอบข้อเขียน โดยใช้หนังสือตำรา หรือคัมภีร์ในการศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงจัดได้ว่า เป็นหลักสูตรที่ยิ่งใหญ่มโหฬารที่สุดในโลก และผู้ที่มีความสามารถสอบผ่านจนจบหลักสูตรนี้ได้ จัดว่าเป็นบุคคลที่มีความจดจำหนังสือหรือคัมภีร์เล่มที่ใหญ่ที่สุดในโลกไว้ได้

หลักสูตร (การสอบ) ที่ยากที่สุด

ในโลกนี้ ถ้าจะกล่าวถึงหลักสูตร หรือการสอบที่ยากที่สุด คงต้องกล่าวถึงหลักสูตรติปิฏกธระหลักสูตรเพื่อการสรรหาผู้ทรงจำพระไตรปิฎกนี้เท่านั้น และเพื่อเป็นการทำความเข้าใจอย่างละเอียด ขอนำเสนอ

ระเบียบข้อปฏิบัติในการสอบ, ขั้นตอนในการดำเนินการจัดการสอบและการควบคุมการสอบ ดังนี้

หลักสูตรเพื่อการสรรหาผู้ทรงจำพระไตรปิฎกนี้ ได้มีการกำหนดการสอบแยกออกเป็น ๒ประเภท คือ

๑. ประเภทสอบท่องจำ

๒. ประเภทสอบข้อเขียน

กฎข้อบังคับในหลักสูตรนี้คือ ทุกรูปต้องทำการสอบท่องจำเป็นอันดับแรกก่อนเท่านั้นและเพื่อมิให้มีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เข้าสอบ จึงได้ มีการกำหนดให้สอบท่อง ๓ วัน เว้นหนึ่งวัน ต่อหนึ่งเล่มหรือหนึ่งคัมภีร์ คือ กำหนดให้สอบท่องจำ หนึ่งเล่มจบภายใน ๓ วันวันที่ ๔ พักหนึ่งวัน กำหนดให้ในช่วงเช้า และช่วงบ่ายของแต่ละวันเท่านั้นโดยแบ่งเป็นช่วงเช้า ๔ ครั้ง (๔ คาบ) ช่วงบ่าย ๕ ครั้ง (๕ คาบ) ครั้งละ (คาบละ) ๒๕ นาที พัก ๑๐ นาที ช่วงเช้าเริ่มตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ น.-๑๐.๐๐ น. รวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง (๔ คาบ) ช่วงบ่ายเริ่มตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐ น.-๑๖.๐๐น. รวมทั้งสิ้น ๕ ครั้ง (๕ คาบ) รวมทั้งสิ้นวันละ ๙ ครั้ง (๙ คาบ)

ต่อหนึ่งเล่ม และแต่ละวันจะต้องสอบท่องจำให้ได้วันละ ๑๑๐-๑๕๐ หน้า หนังสือโดยเฉลี่ยขณะกำลังทำการสอบท่องจำคณะกรรมการมีสิทธิกำหนดหรือบอกให้ผู้เข้าสอบท่องจำอยู่นั้น เลื่อนหรือข้ามไปสวดบทถัดไปบทใด, คำใด, วรรคใด ตอนใดหรือหน้าใดก็ได้ และในขณะที่กำลังสวดสอบท่องจำอยู่นั้น หากผู้สอบลืมจนทำให้ต้องหยุดชะงักการสวดจนไม่สามารถที่จะสวดต่อไปได้ อนุญาตให้หยุดได้เพียงหนึ่งนาทีเท่านั้น ภายในหนึ่งนาทีนั้น หากคิดไม่ออก จนไม่สามารถที่จะสวดต่อไปได้ จะถูกลงบันทึกว่า **"ไม่"** ซึ่งแปลว่าสอบตกแล้ว แต่หากว่าสามารถคิดออกภายในหนึ่งนาที แล้วสวดต่อไปได้ ก็จะถูกลงบันทึกว่า **"ได้"** ซึ่งแปลว่าสำหรับวันนั้นยังไม่ตก และในแต่ละวันทำการสอบ คณะกรรมการคุมสอบมีสิทธิบอกจุดที่ผู้สอบกล่าวคลาดเคลื่อนหรือกล่าวผิด ให้ได้เพียงวันละต้องไม่เกิน ๕ ครั้ง หากบอกให้เกิน ๕ ครั้งเพียงหนึ่งวันนับว่าสอบตก หรือแม้แต่สวดข้ามบท ข้ามคำ ข้ามประโยค ข้ามบรรทัด ไปเพียง

บทเดียว คำเดียว ประโยคเดียว หรือ บรรทัดเดียว แม้ในวันทำการสอบอื่นๆ จะสามารถทำการสอบได้อย่างบริบูรณ์ ก็นับว่าสอบตกแล้วเช่นกัน

ยกตัวอย่างเช่น ในวันทำการสอบทั้งสิ้น ๙ วัน หากวันใดวันหนึ่ง เพียงวันเดียว ถูกคณะกรรมการบอกเตือนให้เกิน ๕ ครั้ง ส่วนอีก ๘ วันที่เหลือ ซึ่งสามารถทำการสอบได้ดีเยี่ยม ก็ไม่สามารถจะนำมาเฉลี่ยคะแนนช่วยวันที่ตกวันเดียวนี้ได้ (วันที่สอบผ่านแปดวัน ช่วยให้วันตกวันเดียวผ่านไม่ได้)

กฎระเบียบในการควบคุมการสอบท่องจำ

สำหรับผู้เข้าสอบท่องจำแต่ละรูป กำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อกำกับควบคุมการสอบรูปละ ๓ รูป/ท่าน เป็นพระภิกษุ ๒ รูป ฆราวาสผู้มีความรู้ทางด้านภาษาบาลีพอสมควร ๑ ท่าน

ขณะทำการสอบท่องจำ คณะกรรมการผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกรูป/ท่านจะต้องเปิดตำราตรวจเช็คไปตามหนังสือ ไม่ให้คลาดสายตา เพื่อตรวจสอบว่า ผู้สอบสามารถสวดได้ถูกต้องตรงตามหนังสือหรือไม่ สวดได้อย่างคล่องแคล่วหรือไม่ มีการออกเสียงที่ชัดเจนแจ่มแจ้งชัดถ้อยชัดคำดี หรือไม่อย่างไร และเพื่อมิให้เป็นการอคติต่อผู้เข้าสอบได้กำหนดให้คณะกรรมการแต่ละรูป/ท่าน ปฏิบัติหน้าที่เป็นรายวันต่อผู้เข้าสมัครสอบหนึ่งรูปเท่านั้นจะไม่ให้มีการปฏิบัติหน้าที่ซ้ำรูป คณะกรรมการทุกรูป/ท่านจะต้องจับฉลากก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกๆ วัน คณะกรรมการควบคุมการสอบ จะไม่มีโอกาสได้พบกับผู้เข้าสอบรูปเดิมรอบสองอีกเป็นอันขาด

และในช่วงระยะเวลาของวันทำการสอบในแต่ละวันๆ นั้น จะมีคณะกรรมการชุดพิเศษ ทำหน้าที่เดินตรวจตราสอดส่องควบคุมการทำหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมการสอบอีกชุดหนึ่ง

การสอบข้อเขียน

สำหรับผู้ที่สอบท่องจำผ่านแล้วจะต้องทำการสอบข้อเขียนของชั้นนั้นเป็นอันดับต่อไปการสอบข้อเขียนจะมีความยากลำบากกว่าการสอบท่องจำไม่ต่ำกว่าสองเท่า สืบเนื่องมาจากหนังสือหรือตำราที่จะต้องใช้ศึกษาเพื่อเตรียมตัวก่อนทำการสอบข้อเขียนมีจำนวนเล่มหนังสือที่มากกว่าตำราที่ใช้ในการสอบท่องจำ

บางท่านเข้าใจผิดว่าการสอบข้อเขียนนั้นเป็นเพียงการเขียนข้อมูลเดิมที่ตนสอบท่องจำผ่านมาแล้วนั้นเองการสอบข้อเขียนจึงไม่น่าจะมีความยากกว่า

แท้ที่จริงแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะการสอบท่องจำกำหนดให้ท่องจำและสอบท่องเฉพาะพระบาลีพระไตรปิฎกเท่านั้น ไม่ต้องสอบท่องจำคัมภีร์อรรถกถาและฎีกา

แต่การสอบข้อเขียนนั้น นอกจากจะต้องศึกษาพระบาลีพระไตรปิฎกแล้ว ยังต้องศึกษาหนังสือหรือ

ตำราที่เกี่ยวข้อง เช่น คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา นิสสยะ (หนังสือแปล) และหนังสือแสดงองค์ธรรม เป็นต้น เพิ่มอีก ฉะนั้นการสอบข้อเขียน จึงมีความยากลำบากกว่าการสอบท่องจำไม่ต่ำกว่า ๒ เท่า

หนังสือหรือคัมภีร์ตำรา สำหรับศึกษาในการสอบข้อเขียน

หนังสือหรือคัมภีร์ตำราที่จะต้องใช้สำหรับศึกษามีดังนี้ คือ -

กลุ่มวิชาพระวินัยปิฎก

รายชื่อ	*จำนวน*	
พระบาลี	๕	เล่ม
อรรถกถา	๕	เล่ม
ฎีกา	๕	เล่ม

คัมภีร์คัณฐิ และ หนังสือที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก เช่น หนังสือแปลและอธิบายเป็นต้น ระยะ

เวลาในการสอบทั้งสิ้น ๕ วัน (วันละเล่ม) เนื้อหาสาระที่จะได้ศึกษาเรียนรู้ในกลุ่มวิชาพระวินัยปิฎกนี้ประกอบไปด้วยความละเอียดลึกซึ้งแห่งพระวินัย และเรื่องราวในอดีตที่ควรศึกษา เพื่อความเข้าใจเป็นอย่างดีในพระวินัย

กลุ่มวิชาพระสุตตันตปิฎก

รายชื่อ	*จำนวน*	
พระบาลี	๓	เล่ม
อรรถกถา	๓	เล่ม
ฎีกา	๓	เล่ม

และหนังสือที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อีกจำนวนมาก เช่น หนังสือแปลและอธิบาย เป็นต้น ระยะเวลาในการสอบรวมทั้งสิ้น ๓ วัน (วันละเล่ม) เนื้อหาสาระที่จะได้ศึกษาเรียนรู้ในกลุ่มวิชาพระสุตตันตปิฎกนี้ ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับมิจฉาทิฏฐิ ๖๒ ประการ เป็นต้น อันจะเป็นประโยชน์เป็นอย่างมากกับผู้ศึกษา

กลุ่มวิชาพระอภิธรรมปิฎก

รายชื่อ	*จำนวน*
พระบาลี	๑๒ เล่ม
อรรถกถา	๕ เล่ม
ฎีกา	๕ เล่ม

และหนังสือที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อีกจำนวนมาก เช่น หนังสือแปลและอธิบายเป็นต้น ระยะเวลาในการทำการสอบทั้งสิ้น ๙ วัน (วันละหนึ่งเล่ม) เนื้อหาสาระที่จะได้ศึกษาในวิชาพระอภิธรรมปิฎกนี้ นอกจากจะมีความลึกซึ้งและยากที่สุดในบรรดากลุ่มวิชาทั้งสามแล้ว ยังเป็นวิชาที่มีจำนวนหน้าหนังสือมากที่สุดอีกประการหนึ่งด้วย และในบรรดาคัมภีร์พระอภิธรรมด้วยกันนั้น คัมภีร์พระปัฏฐาน นับว่าเป็นคัมภีร์ที่มีเนื้อหาที่ทั้งละเอียดลึกซึ้ง และยากที่สุด อีกทั้งโอกาสที่จะสอบผ่านวิชาปัฏฐานนี้ได้นั้นก็ยิ่งยากเป็นทวีคูณขึ้นอีก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้จำนวนผู้ที่สอบชั้นพระอภิธรรมปิฎกนี้มีโอกาสผ่านน้อยที่สุด

เปอร์เซ็นต์คะแนนสอบผ่าน

ในประเทศเมียนม่าคะแนนสอบผ่านทางการศึกษาทางโลกและทางธรรมในชั้นอื่นๆ ต่างได้มีการกำหนดคะแนนสอบผ่านอยู่ที่ร้อยละ ๔๐ ขึ้นไป ยกเว้นชั้นธัมมาจริยะที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๖๕ ขึ้นไป แต่สำหรับชั้นพระไตรปิฎกนี้ กำหนดให้คะแนนผ่านอยู่ที่ร้อยละ ๗๕ ขึ้นไป และคะแนนเกียรตินิยมกำหนดไว้ที่ร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป ในขณะที่คะแนนเกียรตินิยมของการศึกษาทางโลกชั้นอื่นๆ อยู่ที่ระดับคะแนนสอบผ่านธรรมดาของชั้นพระไตรปิฎกเท่านั้นเอง

การออกข้อสอบสำหรับข้อเขียนในแต่ละครั้ง พระเถระผู้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการออกข้อสอบ ก็ไม่เคยที่จะประนีประนอมในการออกข้อสอบแต่อย่างใด มีแต่จะออกข้อสอบ เพื่อให้เหมาะสมหรือ สมเกียรติสมภูมิกับหลักสูตรพระไตรปิฎกนี้ทั้งนั้น ฉะนั้นข้อสอบในหลักสูตรนี้ ส่วนใหญ่จึงเป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยาก

เนื่องจากหลักสูตรนี้ เป็นหลักสูตรที่ค่อนข้างที่จะสอบผ่านได้ยาก ฉะนั้น ในแต่ละปีแต่ละครั้งของการสอบ จึงมีจำนวนผู้สอบผ่านจนจบครบบริบูรณ์ทั้งสามปิฎก เป็นติปิฎกธระ (ผู้ทรงพระไตรปิฎก) น้อยมาก ส่วนใหญ่มักจะสอบผ่านเพียงครึ่งปิฎกบ้าง หนึ่งปิฎกบ้าง หนึ่งปิฎกครึ่งบ้าง สองปิฎกบ้าง สองปิฎกครึ่งบ้าง จึงจัดได้ว่าติปิฎกธระ (ผู้ทรงพระไตรปิฎก) เป็น **ทุลลภะบุคคลแห่งยุค** *(เป็นบุคคลที่หาได้ยากหรือมีจำนวนน้อย)* เนื่องจากว่ากว่าจะสอบผ่านได้จนสำเร็จ ผู้เข้าสอบจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ต้องอาศัยพลังศรัทธา วิริยะ บุญกุศล บารมีเก่าที่ได้สั่งสมไว้ในอดีตและญาณปัญญาในปัจจุบันเป็นองค์ประกอบ จึงเป็นที่ทราบกันว่า น้อยท่านนักที่จะสอบผ่านได้จนจบครบทั้งสามปิฎก

ด้วยเหตุผลที่เป็นหลักสูตรที่ต้องใช้คัมภีร์หรือหนังสือจำนวนมากเล่ม เนื้อหาความหมายและคำอธิบายที่มากและยาก กฎระเบียบที่ผู้เข้าสอบจะต้อง

ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เกณฑ์คะแนนสอบผ่านสูงกว่าเกณฑ์ปกติทั่วไป ในแต่ละปีมีจำนวนผู้สอบผ่านที่น้อยมาก จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรการจัดการสอบเพื่อสรรหาติปิฎกธระ (ผู้ทรงพระไตรปิฎก) นี้ เป็นหลักสูตรที่ยากลำบากที่สุดในโลก

หลักสูตรอันทรงเกียรติ

ถ้าจะกล่าวถึงหลักสูตรที่มีเกียรติ หรือมีระดับแล้วจะต้องกล่าวถึงหลักสูตรติปิฎกธระหลักสูตรการสอบเพื่อสรรหาติปิฎกธระ (ผู้ทรงพระไตรปิฎก) นี้ เพียงหลักสูตรเดียวเท่านั้น เพราะว่าในแต่ละปีของหลักสูตรนี้นอกจากจะมีจำนวนผู้สมัครเข้าสอบที่น้อยมากแล้วสถานที่สอบก็มีเฉพาะในเมืองย่างกุ้งเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ไม่มีกระจายสนามสอบเป็นสาขาในต่างจังหวัดแม้แต่แห่งเดียว

จัดพิธีปฐมนิเทศ
เปิดสอบอย่างเป็นทางการทุกๆ ปี

เพื่อให้สมเกียรติกับที่เป็นการสอบชั้นสูง จะมีการทำพิธีปฐมนิเทศเปิดสอบอย่างเป็นทางการเป็นประจำทุกๆ ปี มีบุคคลสำคัญๆ เข้าร่วมพิธีดังนี้คือ กรรมการมหาเถรสมาคม, คณะกรรมการจัดการสอบเพื่อสรรหาติปิฏกธระ, ติปิฏกธระ (พระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎก), รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศาสนา และพุทธบริษัทผู้มีเกียรติ

สำนวนที่ใช้เรียกขาน
และการจัดเตรียมสถานที่สอบ

ในสนามสอบอื่นๆ จะมีการติดเบอร์โต๊ะที่นั่งสอบซึ่งเรียกว่า *เลขที่นั่ง* แต่ในสนามสอบพระไตรปิฎกนี้ ได้มีการผลิตคำเรียกขานเกี่ยวกับเลขที่นั่งขึ้นมาใช้ใหม่ว่า *เลขที่บัลลังก์* และการเข้าทำการสอบเรียกว่า

ขึ้นบัลลังก์, ไม่สอบ (หรือ) ขาดสอบเรียกว่า *ไม่ขึ้นบัลลังก์* ถ้าสอบจนครบกำหนดวันเวลาของการสอบในแต่ละชั้น เรียกว่า *บรรลุบัลลังก์* สาเหตุที่ต้องใช้สำนวนในการเรียกขานให้ดูแปลกใหม่เช่นนี้ เนื่องจากว่าจะมีการจัดโต๊ะบัลลังก์ สถานที่สำหรับนั่งทำการสอบเป็นชุดเฉพาะๆ แต่ละบัลลังก์นั้นจะประกอบด้วย

๑. บัลลังก์สำหรับนั่งสอบท่องจำ
๒. ฉัตรขาวกางกั้น
๓. หมอนสำหรับวางหรือท้าวแขนในขณะนั่งสอบท่องจำ

คุณสมบัติของผู้สมัครสอบ

ในหลักสูตรการจัดการสอบ เพื่อสรรหา ติปิฎกธระ (ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก) นี้ไม่อนุญาตให้ แม่ชีและบุคคลทั่วไปสมัครลงชื่อเข้าสอบ อนุญาตให้เฉพาะพระภิกษุและสามเณรที่สำเร็จการศึกษา สายรัฐบาลในชั้นปถมะจีตัน (ชั้นรองชั้นธัมมาจริยะ) หรือสายเอกชนในชั้น

นักศึกษา (ชั้นแรก) ของสมาคมสักยสีหะ และสมาคมเจติยังคณะมาแล้วเท่านั้น อีกทั้งยังจะต้องเป็นพระภิกษุสามเณรที่ทรงปาสาทิกคุณเป็นผู้ทรงความน่าเลื่อมใสเสริมสร้างความศรัทธาแก่ท่านสาธุชน และเป็นผู้ที่รักษาเคารพกฎเกณฑ์ของสนามสอบเป็นอย่างดี

จัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร อย่างสมเกียรติ

เมื่อสอบผ่านชั้นใดชั้นหนึ่งแล้ว ทางคณะรัฐบาลและญาติโยมพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตรอย่างสมเกียรติ ตามลำดับดังนี้

- สำหรับผู้สอบผ่านวิชา พระวินัยปิฎก

(ก) หากสามารถสอบท่องจำปากเปล่า ประเภทสามัญ ผ่านได้ครบทั้งปิฎก ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวาย ประกาศนียบัตร *"วินธระ"* (ประกาศนีย บัตรผู้ทรงจำพระวินัยปิฎก), ตราประทับประจำพระวินัยปิฎกจารึกลายลักษณ์อักษรว่า

“วินยธระ” และธงชัยพระศาสนา ประจำตำแหน่งหนึ่งผืน สลักตราสัญญูลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามแดงหนึ่งด้าม*

หากสามารถสอบท่องปากเปล่า โดยไร้ข้อติติงใดๆ ทั้งสิ้น ได้คะแนนประเภท *“วิสิฏฐะ” (เกียรตินิยมทรงจำ)* ผ่านได้ครบทั้งปิฎกทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีทำการมอบถวาย ประกาศนียบัตร *“วิสิฏฐ-วินยธระ”* (ประกาศนียบัตรเกียรตินิยมผู้ทรงจำพระวินัยปิฎก) ตราประทับประจำพระวินัยปิฎก จารึกลายลักษณ์อักษรว่า *“วิสิฏฐวินยธระ”* และธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืน สลักตราสัญญูลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามแดงหนึ่งด้าม*

(ข) หากสามารถสอบข้อเขียน *ประเภทสามัญ* ผ่านได้ครบทั้งปิฎก ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *“วินยโกวิทะ”* (ประกาศนียบัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระวินัยปิฎก), ตราประทับประจำพระวินัยปิฎกจารึกลายลักษณ์อักษรว่า *“วินยโกวิทะ”*, ธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืน สลักตราสัญญูลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามเหลืองหนึ่งด้าม*, นิตยภัตร

สำหรับภัตตาหารรายเดือน และบัตรอนุมัติการเดินทางโดยสารรัฐบาลชั้นพิเศษ (ทั้งทางบกและทางน้ำ) พร้อม ผู้ติดตามหนึ่งท่านฟรี

หากสามารถสอบข้อเขียนได้คะแนน ๘๕% ขึ้นไป ประเภทมหา (เกียรตินิยมข้อเขียน) ผ่านได้ครบทั้งปิฎกทางคณะรัฐบาลพม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"มหาวินยโกวิทะ"* (ประกาศนียบัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระวินัยปิฎกเกียรตินิยม), ตราประทับประจำพระวินัยปิฎกจารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"มหาวินยโกวิทะ"*, ธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืนสลักตราสัญญลักษณ์ ฉัตรขาวด้ามเหลืองหนึ่งด้าม, นิตยภัตรสำหรับภัตตาหารรายเดือน และบัตรอนุมัติการเดินทางโดยสารรัฐบาลชั้นพิเศษ (ทั้งทางบกและทางน้ำ) พร้อมผู้ติดตามหนึ่งท่านฟรี

- สำหรับผู้สอบผ่านวิชาพระสุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย)

(ก) หากสามารถสอบท่องจำปากเปล่า *ประเภทสามัญ* ผ่านได้ครบทั้งปิฎก (ทีฆนิกาย) ทางคณะรัฐบาล

เมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวาย ประกาศนียบัตร *"ทีฆภาณกะ"* (ประกาศนียบัตรผู้ทรงจำพระสุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย), ตราประทับ ประจำพระสุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย) จารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"ทีฆภาณกะ"* และธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืนสลักตราสัญญลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามแดงสองด้าม* ซึ่งหมายถึง ผู้ที่สอบผ่านพระวินัยปิฎกมาแล้วและสามารถสอบผ่านพระสุตตันตปิฎกได้อีกเป็นปิฎกที่สอง

หากสามารถสอบท่องปากเปล่าโดยไร้ข้อ ติติงใดๆ ได้คะแนน *ประเภทวิสิฏฐะ (เกียรตินิยมทรงจำ)* ผ่านได้ครบทั้งปิฎก (ทีฆนิกาย) ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"วิสิฏฐทีฆภาณกะ"* (ประกาศนียบัตรเกียรตินิยม ผู้ทรงจำพระสุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย), ตราประทับประจำพระสุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย) จารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"วิสิฏฐทีฆภาณกะ"* และธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืนสลักตราสัญญลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามแดงสองด้าม*

(ข) หากสามารถสอบข้อเขียน *ประเภทสามัญ* ผ่านได้ครบทั้งปิฎก (ทีฆนิกาย) ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"ทีฆนิกายโกวิทะ"* (ประกาศนียบัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระสุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย), ตราประทับประจำพระสุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย) มีลายลักษณ์อักษรจารึกว่า *"ทีฆนิกายโกวิทะ"*, ธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืน สลักตราสัญญลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามเหลืองสองด้าม,* นิตยภัตรสำหรับอาหารรายเดือนและบัตรอนุมัติการเดินทางโดยสารรัฐบาลชั้นพิเศษ (ทั้งทางบกและทางน้ำ) พร้อมผู้ติดตามหนึ่งท่านฟรี

หากสามารถสอบข้อเขียนได้คะแนน ๘๕ % ขึ้นไป *ประเภทมหา (เกียรตินิยมข้อเขียน)* ผ่านได้ครบทั้งปิฎก (ทีฆนิกาย) ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"มหาทีฆนิกายโกวิทะ"* (ประกาศนียบัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระสุตตันตปิฎกเกียรตินิยม (ทีฆนิกาย), ตราประทับประจำพระ

สุตตันตปิฎก (ทีฆนิกาย) จารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"มหาทีฆนิกายโกวิทะ"*, ธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืน สลักตราสัญญลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามเหลืองสองด้าม*, นิตยภัตรค่าภัตตาหารรายเดือนและบัตรอนุมัติการเดินทางโดยสารรัฐบาลชั้นพิเศษ (ทั้งทางบกและทางน้ำ) พร้อมผู้ติดตามหนึ่งท่านฟรี

- **สำหรับผู้สอบผ่านวิชา พระอภิธรรมปิฎก**
- หากสามารถสอบท่องจำปากเปล่าได้เฉพาะครึ่งแรกทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายเพียงประกาศนียบัตรไว้เป็นหลักฐานรับรองให้เท่านั้น แต่หากสอบผ่านทั้งครึ่งแรกและครึ่งหลัง (ครบทั้งปิฎก)

(ก) *ประเภทสามัญ* ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"อาภิธัมมิกะ"* (ประกาศนียบัตรผู้ทรงจำพระอภิธรรมปิฎก), ตราประทับประจำพระอภิธรรมปิฎกจารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"อาภิธัมมิกะ"*

หากสามารถสอบท่องปากเปล่าโดยไร้ข้อติดิงใดๆ ทั้งสิ้นได้คะแนน *"ประเภทวิสิฏฐะ"* (เกียรตินิยม

ทรงจำ) ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"วิสิฏฐอาภิธัมมิกะ"* (ประกาศนียบัตรเกียรตินิยมผู้ทรงจำพระอภิธรรมปิฎก) ตราประทับประจำพระอภิธรรมปิฎกจารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"วิสิฏฐอาภิธัมมิกะ"*

(ข) หากสามารถสอบข้อเขียน ประเภทสามัญผ่านได้ครบทั้งปิฎกทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"อภิธัมมโกวิทะ"* (ประกาศนียบัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระอภิธรรมปิฎก), ตราประทับประจำพระอภิธรรมปิฎก มีลายลักษณ์อักษรจารึกว่า *"อภิธัมมโกวิทะ"*

หากสามารถสอบข้อเขียนได้คะแนน ๘๕ % ขึ้นไป *ประเภทมหา (เกียรตินิยมข้อเขียน)* ผ่านได้ครบทั้งปิฎกทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"มหาอภิธัมมโกวิทะ"* (ประกาศนียบัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระอภิธรรมปิฎกเกียรตินิยม), ตราประทับประจำพระอภิธรรม ปิฎกจารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"มหาอภิธัมมโกวิทะ"*

ในยุคปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่มักจะนิยมสอบวิชาพระอภิธรรมปิฎกเป็นปิฎกสุดท้าย ฉะนั้นเมื่อสอบพระอภิธรรมปิฎกผ่าน ก็ถือว่าผ่านครบทั้งสามปิฎก ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจึงจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตรผู้สอบพระอภิธรรมปิฎกและทั้งสามปิฎกได้สำเร็จครบถ้วนให้ ดังนี้

(ก) *ประเภทสามัญ* ทางคณะรัฐบาลพม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"ติปิฏกธระ"* (ประกาศนียบัตรผู้ทรงจำพระไตรปิฎก), ตราประทับประจำพระไตรปิฎกจารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"ติปิฏกธระ"* และธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืน สลักตราสัญญลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามแดงสามด้าม*

หากสามารถสอบท่องจำโดยไร้ข้อติติงใดๆ ทั้งสิ้น ได้คะแนน *ประเภทวิสิฏฐะ(เกียรตินิยมทรงจำ)* ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *"วิสิฏฐติปิฏกธระ"* (ประกาศนียบัตร เกียรตินิยมผู้ทรง

จำพระไตรปิฎก), ตราประทับประจำพระไตรปิฎก จารึกลายลักษณ์อักษรว่า *“วิสิฎฐฐติปิฎกธระ”* และ ธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืนสลักตราสัญญูลักษณ์ *ฉัตรขาวด้ามแดงสามด้าม*

(ข) หากสามารถสอบข้อเขียน *ประเภทสามัญ* ผ่านได้ทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *“ติปิฏกโกวิทะ”* (ประกาศนียบัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระไตรปิฎก), ตราประทับประจำพระไตรปิฎกมีลายลักษณ์อักษรจารึกว่า *“ติปิฏกโกวิทะ”*, ธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืนสลักตราสัญญูลักษณ์*ฉัตรขาวด้ามเหลืองสามด้าม* และบัตรอนุมัติการเดินทางโดยสารรัฐบาลชั้นพิเศษ (ทั้งทางบก, ทางน้ำและทางอากาศ) พร้อมผู้ติดตามสองท่านฟรีตลอดชีพ

หากสามารถสอบข้อเขียนได้คะแนน ๘๕ % ขึ้นไป *ประเภทมหา (เกียรตินิยมข้อเขียน)* ผ่านได้ครบทั้งปิฎกทางคณะรัฐบาลเมียนม่าจะจัดพิธีมอบถวายประกาศนียบัตร *“มหาอภิธัมมโกวิทะ”* (ประกาศนีย-

บัตรผู้สอบผ่านข้อเขียนพระอภิธรรมปิฎกเกียรตินิยม), ตราประทับประจำพระอภิธรรมปิฎก จารึกลายลักษณ์อักษรว่า *"มหาอภิธัมมโกวิทะ"*, ธงชัยพระศาสนาประจำตำแหน่งหนึ่งผืนสลักตราสัญญลักษณ์*ฉัตรขาวด้ามเหลืองสามด้าม*, นิตยภัตรสำหรับภัตตาหารรายเดือน, เงินเดือนสนับสนุนโยมบิดามารดาและบัตรอนุมัติการเดินทางโดยสารรัฐบาลชั้นพิเศษ (ทั้งรถไฟ, เรือโดยสารและเครื่องบิน) พร้อมผู้ติดตามสามท่านฟรีตลอดชีพ

ตำแหน่ง "ธัมมภัณฑาคาริกะ"

เมื่อดำรงความเป็นผู้ทรงพระไตรปิฎกครบ ๕ ปีบริบูรณ์ ทางคณะรัฐบาลจะจัดพิธีมอบถวายใบตราตั้งตำแหน่งพิเศษที่ *"ติปิฏกธระ ธัมมภัณฑาคาริกะ"*, และพัดยศประจำตำแหน่งประดิษฐ์ด้วยงาช้าง ๑๓ กีบประกอบ, ด้ามแกะสลักลายไทยประทับตราประเทศ

เมียนม่าและจารึกอักษรว่า *"ติปิฎกธระ ธัมมภัณฑาคาริกะ"*

เนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่พิเศษแตกต่างจากหลักสูตรอื่นๆ ในหลายๆ ด้านเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นหลักสูตรที่เหนือชั้นที่สุด

จุดประสงค์ในการจัดตั้งหลักสูตร

เมื่อทราบจุดประสงค์ของการจัดตั้งหลักสูตรชั้นนี้ ก็จะทราบไปถึงความลึกตื้น ง่าย ยากของหลักสูตร, ความสามารถและคุณค่าอย่างใหญ่หลวงของผู้ที่สามารถสอบผ่านเป็นอย่างดีอีกด้วย *หลักสูตรนี้ได้ทำการจัดตั้งขึ้นบนจุดประสงค์ ๓ ประการ คือ-*

๑. เพื่อเป็นการสรรหาบุคคลผู้มีบุญปัญญาบารมี

๒. เพื่อเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง

๓. เพื่อเป็นการสรรหาติปิฎกธระบุคคล (ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก)

เส้นทางของอาชาไนย์บุคคล

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการจัดการสอบพระไตรปิฎกนี้นอกจากจะมีวัตถุประสงค์ที่สูงส่ง ยังเป็นหลักสูตรที่ประกอบไปด้วยคัมภีร์หรือตำราเป็นจำนวนมหาศาลและเนื้อหาที่ต้องทำการศึกษาเรียนรู้ก็มีความลึกซึ้งและยาก จัดเป็นการสอบที่มาราธอนมากที่สุด เป็นหลักสูตรที่ยากสำหรับสามัญชนทั่วไปที่ประสงค์จะเข้าสอบ (คนธรรมดาไม่กล้าแม้แต่จะคิด)

ผู้ที่สอบผ่านสำเร็จเป็นอาชาไนย์บุคคลเช่นนี้ได้เพราะต่างก็ล้วนบริบูรณ์ด้วยมโนเภสัชยาใจอันเป็นพลังที่สำคัญยิ่ง ดังนี้คือ:-

๑. เป็นผู้มี **ศรัทธา** ความเชื่อมั่นแน่วแน่ในพระรัตนตรัยและในสิ่งที่ตนกระทำอยู่

๒. เป็นผู้มี **วิริยะ** ความเพียรไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ไม่คำนึงถึงอุปสรรคต่างๆ

๓. เป็นผู้มี **สติ** มีความระลึกนึกถึง หรือทบทวนความจำให้มีความต่อเนื่อง

๔. เป็นผู้มี **สมาธิ** มีความแน่วแน่กับอารมณ์ กล่าวคือ เนื้อหา ข้อมูล ที่ตนกำลังทำการศึกษาอยู่ คือ พระไตรปิฎก อรรถกถาและฎีกา

๕. เป็นผู้มี **ปัญญา** มีความสามารถในการพิจารณาเนื้อหานั้นๆ ให้เกิดความกระจ่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

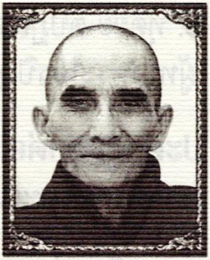
จึงเป็นบุคคลที่ควรยกย่องสรรเสริญ เป็น **ปิฎกอาชาไนย์บุคคล (บุคคลผู้มีความกล้าหาญชาญชัยในห้วงมหาสมุทรแห่งพระไตรปิฎก)**

ปิฎกะอาชาไนย์บุคคล

หลักสูตรการสอบเพื่อสรรหาพระผู้ทรงพระไตรปิฎกนี้ได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาภายหลังจากที่ประเทศเมียนม่าได้กอบกู้เอกราชมาตั้งแต่ จ.ศ. ๑๓๑๐ ถึง จ.ศ. ๑๓๗๕ นับเป็นระยะเวลาได้ ๖๔ ปี (๖๔ ครั้ง) แล้ว

การสอบในชั้นอื่นๆ หรือในสนามสอบอื่นๆ ยังมีการหยุด หรือ งดการสอบเป็นช่วงๆ ไปบ้าง ด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ แต่การสอบพระไตรปิฎกนี้ไม่เคยมีการงดสอบหรือหยุดทำการสอบแม้แต่ครั้งเดียวไม่ว่าจะตกอยู่ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์เช่นไรเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง และภายใน ๖๔ ปี (๖๔ ครั้ง) นี้ สามารถผลิตพระผู้ทรงพระไตรปิฎกได้ทั้งหมดเพียง ๑๓ รูปเท่านั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างศรัทธาแก่ท่านสาธุชนทั้งหลาย ณ โอกาสอันดีงามเช่นนี้ จะนำเสนอประวัติพระผู้ทรงพระไตรปิฎกให้ทราบ โดยสังเขปดังนี้-

๑. ปฐมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑)

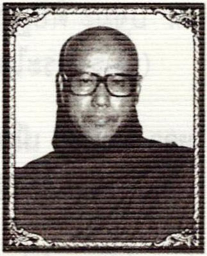

หลวงพ่อใหญ่ เม็งกวนสย่าด่อพยาจี
พระภัททันตะ วิจิตตสาราภิวังสะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๒๗๓-๑๓๕๔]
วัดธัมมนาทะใต้ เทือกเขาเม็งกวน เมืองมัณฑเล

กำเนิด : ณ หมู่บ้านจีเป่ง อ.เมียงฉั่ง รัฐมัณฑเล
ชื่อบิดา : อูโส่ง *ชื่อมารดา* : ด่อ เส่ง
กำเนิด : วันพุธที่ ๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๑
สำเร็จการศึกษา ชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๔๒ ปี ๒๒ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๔ ปี
ดำรงตำแหน่งติปิฎกธระ (ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก)
: เป็นเวลา ๓๙ ปี
มรณภาพ : วันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๙๓
ขณะอายุ ๘๒ ปี ๖๒ พรรษา
ณ วัดเม็งกวนธัมมนาทะจองใต้

๒. ทุติยะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๒)

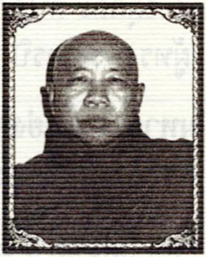

ปะคกกู่สย่าด่อ
พระภัททันตะเนมินทะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๒๘๙-๑๓๕๓]
วัดมหาวิสุตาราม เมืองปะคกกู่

กำเนิด : ณ หมู่บ้านกวยเป่งตเวง อ.มไหย่ รัฐมะกวย
ชื่อบิดา : อู โภเต็ด *ชื่อมารดา* : ด่อ ทวาตุ๊ก
กำเนิด : วันเสาร์ที่ ๑๔ มกราคม ค.ศ. ๑๙๒๘
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๓๒ ปี ๑๒ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๖ ปี
ดำรงตำแหน่งติปิฏกธระ (ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก)
: เป็นเวลา ๓๒ ปี
มรณภาพ : วันจันทร์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๑
ขณะอายุ ๖๔ ปี ๔๔ พรรษา
ณ ร.พ.ใหญ่ย่างกุ้ง

๓. ตติยะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๓)

ปยี่สย่าด่อ (แปรสย่าด่อ)
พระภัทหันตะ โกสัลละ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๒๘๙-๑๓๕๗]
วัดปัญจนิกายสาสนะพิมาน เมืองหยั่นเกง นครย่างกุ้ง

กำเนิด : ณ หมู่บ้าน แวะถีหกั่นวาโหย่งซิก อ.ปยี่ (แปร) รัฐปะโค (หงสาวดี)
ชื่อบิดา : อู โภเหย่ง *ชื่อมารดา* : ด่อ ทองสิ่น
กำเนิด : วันจันทร์ที่ ๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๒๗
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๓๖ ปี ๑๖ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๙ ปี
ดำรงตำแหน่งติปิฏกธระ (ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก)
: เป็นเวลา ๓๒ ปี
มรณภาพ : วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๙๕
ขณะอายุ ๖๙ ปี ๔๙ พรรษา
ณ วัดปัญจนิกาย สาสนพิมาน เมืองหยั่นเกง นครย่างกุ้ง

๔. จตุตถะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๔)

มหาคันธาโหย่งสย่าด่อ
พระภัททันตะ สุมังคลาลังการะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๐๘-๑๓๖๘]
วัดติปิฎกะมหาคันธาโหย่ง กะบ่าเอ นครย่างกุ้ง

กำเนิด : ณ หมู่บ้าน เอ่งเจงเป่ง
อ.แวะและ รัฐสะไก

ชื่อบิดา : อู อ่อง *ชื่อมารดา* : ด่อ เข่งจี่

กำเนิด : วันศุกร์ ที่ ๑๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๖

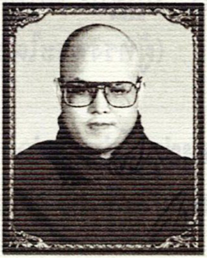
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๒๘ ปี ๘ พรรษา

ระยะเวลาทำการสอบ : ๖ ปี

ดำรงตำแหน่งติปิฎกะธระ (ผู้ทรงจำพระไตรปิฎก)
: เป็นเวลา ๓๓ ปี

มรณภาพ : วันอาทิตย์ที่ ๒๔ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๖
ขณะอายุ ๖๐ ปี ๔๐ พรรษา
ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย

๕. ปัญจมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฏกรูปที่ ๕)

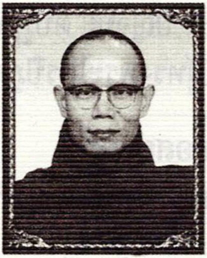

ยอสย่าด่อ
พระภัททันตะ สิรินทาภิวังสะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๐๔-ปัจจุบัน]
วัดมหาวิสุทธาโหย่งไต้เต็ด พะหัน นครย่างกุ้ง

กำเนิด : ณ หมู่บ้าน และปั่ง อ.กั้งก่อ รัฐมะกวย
ชื่อบิดา : อู แย่ไหน่ *ชื่อมารดา* : ด่อ ตุ๊กไข่
กำเนิด : วันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๓
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๔๒ ปี ๒๒ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๑๖ ปี

๖. ฉัฏฐมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๖)

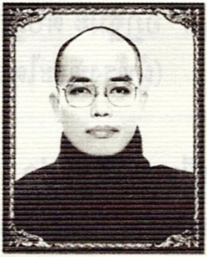

เหย่สะโจ่สย่าด่อ
พระภัททันตะ วายามินทาภิวังสะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๑๖-ปัจจุบัน]
วัดติปิฎกะมหาคันถเหว่ง
ทะโก่งเมี้ยวเต็ด (ตะวันออก) นครย่างกุ้ง

กำเนิด : ณ หมู่บ้านเฉว่จอง
อ.เหย่สะโจ่ รัฐมะกวย
ชื่อบิดา : อู ภะหยี่
ชื่อมารดา : ด่อ โอง
กำเนิด : วันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๕
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๔๐ ปี ๒๐ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๑๘ ปี

๗. สัตตมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๗)

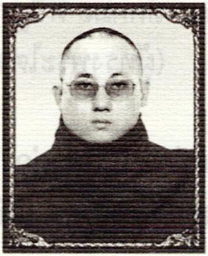

หม่อจวนสย่าด่อ
พระภัททันตะ สีลักขันธาภิวังสะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๒๕-ปัจจุบัน]
วัดนิกายงายัดปิฎกัตตย์โตงโป่งจองได้
ทะโก่งเมี้ยวเต็ด (ใต้) นครย่างกุ้ง

กำเนิด : ณ หมู่บ้าน ปันต่อสุ
อ.หม่อจวน รัฐเอราวดี
ชื่อบิดา : อู ทวนเต่ง
ชื่อมารดา : ด่อ ตันหยี่
กำเนิด : วันศุกร์ที่ ๑๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๖๔
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๓๖ ปี ๑๖ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๑๕ ปี

๘. อัฏฐมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๘)

เมียงหมู่สย่าด่อ
พระภัททันตะ วังสปาลาลังการะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๒๗-ปัจจุบัน]
วัดติปิฏกนิกายะจองไต้ เม็งกวน เมืองมัณฑเล

กำเนิด : ณ หมู่บ้าน ขแวะขเวง
อ.เมียงหมู่ รัฐสะไก
ชื่อบิดา : อู จ่อ
ชื่อมารดา : ด่อ เจ่ง มไหย่
กำเนิด : วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๖๕
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๓๔ ปี ๑๔ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๑๕ ปี

๙. นวมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๙)

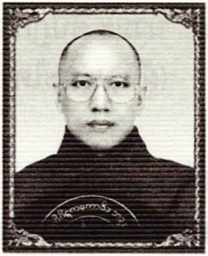

เมียงฉั่งสย่าด่อ
พระภัททันตะ คันธมาลาลังการะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๒๙-ปัจจุบัน]
วัดติปิฎกธัมมนาทะ ปริยัดติส่าเต่งไต้ เม็งกวน
เมือง มัณฑเล

กำเนิด : ณ หมู่บ้านจองกุน อ.เมียงฉั่ง รัฐมัณฑเล
ชื่อบิดา : อู เถ่งป่อ
ชื่อมารดา : ด่อ ปวา
กำเนิด : วันจันทร์ที่ ๔ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๘
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๓๓ ปี ๑๓ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๑๔ ปี

๑๐. ทสมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑๐)

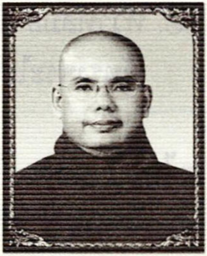

ซวนลวนสย่าด่อ
พระภัททันตะ สุนทระ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๑๗-ปัจจุบัน]
วัดซวนลวนคูวิปัสสนาจองไต้ อ.เต่งกันจวน
นครย่างกุ้ง

กำเนิด : ณ หมู่บ้านจ๊อกไต่ อ.มไหย่ รัฐมะกวย
ชื่อบิดา : อู ต่าทวน
ชื่อมารดา : ด่อ เข่งพวา
กำเนิด : วันศุกร์ที่ ๒๙ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๕
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๔๘ ปี ๒๘ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๒๘ ปี

๑๑. เอกาทสมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑๑)

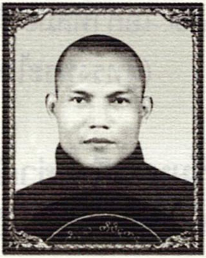

รัมมาวดี สย่าด่อ
พระภัททันตะ อินทปาละ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๒๒-ปัจจุบัน]
วัดติปิฎกทินเลงปริยัตติส่าเต่งไต้ เมืองมัณฑเล

กำเนิด : ณ หมู่บ้าน หมั่นจีจวน
อ.รัมแพร รัฐระไข่
ชื่อบิดา : อู หง่วย เต่ง อ่อง
ชื่อมารดา : ด่อ แปสิ่น
กำเนิด : วันอาทิตย์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๖๐
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๔๓ ปี ๒๓ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๒๑ ปี

๑๒. ทวาทสมะ ติปิฎกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๑๒)

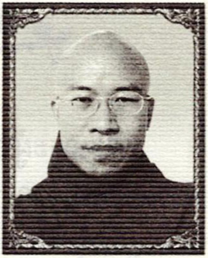

สะไกสย่าด่อ
พระภัททันตะ อภิชาตาภิวังสะ

[จศ.(เมียนม่า) ๑๓๓๐-ปัจจุบัน]
วัดมหาสุโพธาโหย่งจองใต้ เมืองสะไก

กำเนิด : ณ หมู่บ้านเส่งเนง อ.แวะและ รัฐสะไก
ชื่อบิดา : อู เต่ง ยะ
ชื่อมารดา : ด่อ ญ้วน เข่ง
กำเนิด : วันอาทิตย์ที่ ๒๙ กันยายน ค.ศ. ๑๙๖๘
สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๔๑ ปี ๒๑ พรรษา
ระยะเวลาทำการสอบ : ๑๕ ปี

๑๓. เตรสมะ ติปิฏกธระ
(ผู้ทรงพระไตรปิฏกรูปที่ ๑๓)

ภุตะเหล่งสย่าด่อ
พระภัททันตะ อินทาจริยะ

[จศ. (เมียนม่า) ๑๓๒๖ - ปัจจุบัน]
วัดติปิฏกนิกายะจองได้ เม็งกวน เมืองมัณฑเล

กำเนิด : ณ หมู่บ้านมยู ตู
อ.ภุตะเหล่ง รัฐสะไก

ชื่อบิดา : อู โภหัน

ชื่อมารดา : ด่อ เมี้ยวจี่

กำเนิด : วันอาทิตย์ที่ ๒๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๖๔

สำเร็จการศึกษาชั้นพระไตรปิฎก
: ขณะอายุ ๔๘ ปี ๒๘ พรรษา

ระยะเวลาทำการสอบ : ๒๔ ปี

ธัมมเจดีย์ที่มีชีวิต

พระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกเป็นบุคคลที่ควรแก่การเคารพบูชากราบไหว้เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นบุคคลที่เฝ้าดูแลคุ้มครองรักษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์เป็น**ธัมมภัณฑาคาริกะบุ**คคลที่ยอดเยี่ยมเสมือนหนึ่งธัมมเจดีย์กล่าวคือคลังแห่งพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีชีวิต และเคลื่อนที่ได้

สุตพุทธบุคคล

ในคัมภีร์อรรถกถา อัปปฏิวิทิตสูตรสคาถาวัคคสังยุตต์ได้กล่าวพุทธบุคคลว่ามี ๔ ประเภท คือ-

๑. สัพพัญญุพุทธะ
๒. ปัจเจกพุทธะ
๓. จตุสัจจพุทธะ
๔. สุตพุทธะ

๑. **สัพพัญญุพุทธะ** หมายถึง พระสัพพัญญูสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้สั่งสมบารมีมาเป็นเวลาอย่างน้อย ๔ อสงไขยแสนกัป ตรัสรู้อริยสัจสี่บรรลุเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถบอกกล่าวแสดงธรรมให้แก่เวไนยสัตว์ได้

๒. **ปัจเจกพุทธะ** หมายถึงบุคคลที่สร้างบารมี ๒ อสงไขยแสนกัปเป็นอย่างน้อย ตรัสรู้อริยสัจสี่ได้ด้วยตนเองแต่ไม่สามารถบอกกล่าวแสดงธรรมให้แก่บุคคลอื่นได้

๓. **จตุสัจจพุทธะ** หมายถึง พระอรหันต์ผู้สร้างบารมีเป็นเวลาร้อยกัปบ้าง พันกัปบ้าง หรือ ตามสมควรต่อความเป็นสาวก รู้แจ้งอริยสัจสี่

๔. **สุตพุทธะ** หมายถึง บุคคลผู้ที่มีการสั่งสมบารมีมาพอสมควร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เช่น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขันธ์ห้า และอายตนะเป็นต้น จากการศึกษาเล่าเรียน การได้ยินได้ฟังจากผู้อื่นจนมีสุตมยญาณเกิดขึ้น เป็นสุตพุทธบุคคลที่ทรงความรู้ มีความเข้าใจในด้านคัมภีร์ตำราทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี

พระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกจัดเป็นสุตพุทธบุคคล สมดังมีหลักฐานที่พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญยกย่อง **พระจุนทมหาเถระ** ผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านพระปริยัติธรรมเป็นอย่างดี เป็นปริยัติสุตบุคคลไว้ว่า เป็น **"สุตพุทธบุคคล"** เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมคำสอนแทนพระองค์ได้

วิธีบูชาพระธัมมรัตนะ

การบูชาพระรัตนตรัย กล่าวคือ พระพุทธ พระธรรม และ พระสงฆ์นั้น มีการปฏิบัติสืบๆ กันมาตั้งแต่ยุคพุทธกาล จนถึงปัจจุบัน แต่ทว่าการบูชาพระพุทธก็ดี การบูชาพระสงฆ์ก็ดี เป็นการบูชาที่เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้ เพราะมีตัวตนปรากฏเป็นรูปธรรมให้บูชาได้อย่างชัดเจน ส่วนการบูชาพระธรรมนั้นหาเป็นเช่นนั้นไม่ พระธรรมเป็นคำสอนเป็นพระไตรปิฎกเป็นนามธรรมไม่มีตัวตนปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมีความยากและละเอียดอ่อนต่อการบูชาพอสมควร

ครั้งหนึ่งขณะที่พระพุทธองค์ทรงประทับอยู่ ณ เชตวันมหาวิหาร กรุงสาวัตถี มีเหตุการณ์เกี่ยวกับการ

บูชาพระธรรมเกิดขึ้น คือ คหบดีผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาท่านหนึ่ง ได้ทำการถวายทานบูชาสักการะพระพุทธเจ้า และ พระสงฆ์ เป็นประจำต่อเนื่องทุกวัน ต่อมาวันหนึ่งได้มีความคิดขึ้นว่าหากจะบูชาพระธรรมเล่าควรจะทำเช่นไร ภายหลังจากกราบทูลพระพุทธองค์ก็ได้รับคำแนะนำจากพระพุทธองค์ว่า ให้บูชา**พระอานนท์**ผู้เป็น**ธัมมภัณฑาคาริกะบุคคล** (บุคคลที่เสมือนขุมคลังแห่งพระธรรม) รุ่งขึ้นก็ได้จัดเตรียมปูผ้าอาสนะสำหรับพระสงฆ์นั่งแล้วก็ได้นิมนต์พระอานนท์มาฉันภัตตาหารที่เรือนของตน เมื่อพระอานนท์มาถึงเรือนของตน ก็ได้ถวายดอกไม้ของหอม ภัตตาหารอันประณีต ผ้าเนื้อดีมีราคา สำหรับตัดเย็บทำเป็นจีวร

ดังมีคำที่กล่าวไว้ในภิกขาปรัมปรชาดกว่า การบูชาสักการะบุคคลผู้มีความรู้ความเข้าใจในพระธรรมคำสอนเป็นอย่างดีเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระธรรมเป็นธัมมภัณฑาคาริกบุคคลเช่นนี้จัดว่า *“เป็นการบูชาพระธัมมรัตนะเป็นการบูชาพระธรรมเจดีย์”*

ฉะนั้นการบูชาสักการะพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎก จัดว่าเป็นการบูชาสักการะพระธรรมเจดีย์อันเป็นการบูชาที่ประเสริฐยิ่ง

อาชาไนย์บุคคล มีผลอนันต์

ทุลฺลโภ ปุริสาชญฺโญ น โส สพฺพตฺถ ชายติ
ยตฺถ โส ชายตี ธีโร ตํ กุลํ สุขเมธติ

ติปิฏกธระบุคคลผู้เป็นอาชาไนย์มีความรู้ความสามารถในหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างดี มิได้จะปรากฏเกิดขึ้นในสถานที่ทั่วๆ ไปอย่างง่ายดาย เป็น**ทุลลภะบุคคล**ที่หาพบได้ยากยิ่ง

ฉะนั้น หากบุคคลเช่นนี้ได้ปรากฏเกิดขึ้น ณ ที่แห่งหนตำบลใดถือได้ว่าผู้คนทุกท่านที่อาศัยอยู่ ณ ที่นั้น กำลังประสบกับโอกาสอันดียิ่งต่อการจะได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอนจากท่านเป็นผู้มีโอกาสที่ดีงามต่อการบำเพ็ญบุญกุศล อันจะเป็นเหตุทำให้ประสบกับความสุขความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และยังได้โอกาสอันดีงามในการร่วมสร้างบุญสร้างกุศลกับบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นอันเป็นการทำบุญร่วมชาติอีกประการหนึ่งด้วย

ณ โอกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้ใคร่ขอเชิญชวนทุกๆ ท่านด้วยความปรารถนาดี และบริสุทธิ์ใจว่าท่านทั้งหลายควรหาโอกาสเข้ามากราบไหว้ทำความเคารพสักการบูชา สดับรับฟังหลักธรรมคำสอนจากพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกให้จงได้ ซึ่งปัจจุบันนี้มีตัวตนให้กราบไหว้เป็นรูปธรรมในประเทศเมียนม่าเป็นจำนวนมาก ท่านทั้งหลายไม่ควรปล่อยให้โอกาสอันดีงามเช่นนี้ได้หลุดออกไปจากอุ้งมือของตนเอง เพราะว่าการบูชาพระเถระผู้ทรงพระไตรปิฎกเช่นนี้นับว่าเป็นการบูชาพระธรรมเจดีย์เป็นวิธีการบูชาพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างถูกต้องตรงตามพุทธวิธี จึงขอเชิญชวนท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอให้สาธุชนทุกท่านจงประสบกับความสุขความเจริญในชีวิตโดยทั่วกันเทอญ

ภุนเฉว่เส่ง

๒๔/๘/๒๐๑๒

ลำดับแห่งกัลยาณมิตร

(เพื่อนร่วมสังสารวัฏฏ์ที่ดีเยี่ยม,
บุคคลที่ควรคบค้าสมาคมเอาไว้) ๑๑ ท่าน

๑. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
๒. พระอสีติมหาสาวก
๓. พระอรหันต์
๔. พระอนาคามี
๕. พระสกทาคามี
๖. พระโสดาบัน
๗. ปุถุชนผู้ได้ฌาน
๘. พระผู้ทรงพระไตรปิฎก
๙. พระผู้ทรงสองปิฎก
๑๐. พระผู้ทรงหนึ่งปิฎก
๑๑. พระลัชชี(พระผู้ที่ยังมีความละอายต่อบาปหรือความเลว) ชำนาญพระไตรปิฎกเพียงหนึ่งนิกายพร้อมทั้งคัมภีร์อัฏฐกถา

"มมํ หิ, อานนฺท, กลฺยาณมิตฺตํ อาคมฺม ชาติธมฺมา สตฺตา ชาติยา ปริมุจฺจนฺตี"ติ (สํ. นิ. ๑๑๒๙ ๕๒) อาทิวจนโต ปน สมฺมาสมฺพุทฺโธเยว สพฺพาการสมฺปนฺโน กลฺยาณมิตฺโต.

ตสฺมา ตสฺมึ สติ ตสฺเสว ภควโต สนฺติเก คหิตกมฺมฏฺฐานํ สุคหิตํ โหติ.

(๑) **พระพุทธเจ้า**เป็นกัลยาณมิตรที่สมบูรณ์แบบที่สุด

ปรินิพฺพุเต ปน ตสฺมึ อสีติยา มหาสาวเกสุ โย ธรติ, ตสฺส สนฺติเก คเหตุํ วฏฺฏติ.

(๒) **พระอสีติมหาสาวก**เป็นกัลยาณมิตรอันดับที่สอง

ตสฺมึ อสติ ยํ กมฺมฏฺฐานํ คเหตุกาโม โหติ, ตสฺเสว วเสน จตุกฺกปญฺจกชฺฌานานิ นิพฺพตฺเตตฺวา ฌานปทฏฺฐานํ วิปสฺสนํ วฑฺเฒตฺวา อาสวกฺขยปฺปตฺตสฺส ขีณาสวสฺส สนฺติเก คเหตพฺพํ.

(๓) **พระอรหันต์**เป็นกัลยาณมิตรอันดับที่สาม

กึ ปน ขีณาสโว อหํ-ขีณาสโวติ อตฺตานํ ปกาเสตีติ? กึ วตฺตพฺพํ, การกภาวํ หิ ชานิตฺวา ปกาเสติ. นนุ อสฺสคุตฺตตฺเถโร อารทฺธกมฺมฏฺฐานสฺส ภิกฺขุโน "กมฺมฏฺฐานการโก อยํ"นฺติ ชานิตฺวา อากาเส จมฺมขณฺฑํ ปญฺญาเปตฺวา ตตฺถ ปลฺลงฺเกน นิสินฺโน กมฺมฏฺฐานํ กเถสีติ.

ถามว่า-พระอรหันต์จะแสดงตนให้ทราบว่าเป็นพระอรหันต์หรือไม่?

ตอบว่า-หากทราบว่าพระรูปนั้นๆเป็นผู้เจริญกัมมัฏฐานอยู่ก็จะแสดงตนให้ทราบอย่างแน่นอน

ยกตัวอย่าง เช่น พระอัสสคุตตเถระที่แสดงตนว่าเป็น พระอรหันต์ หลังจากที่ได้ทราบว่าพระภิกษุรูปนี้เป็นผู้เจริญกัมมัฏฐานโดยการเหาะขึ้นไปบนอากาศแล้วปูชิ้นหนังสัตว์นั่งสอนกัมมัฏฐานให้

ตสฺมา สเจ ขีณาสวํ ลภติ, อิจฺเจตํ กุสลํ, โน เจ ลภติ, อนาคามิ สกทาคามิ โสตาปนฺนฌานลาภีปุถุชฺชนติปิฏกธรทฺวิปิฏกธรเอกปิฏกธเรสุ ปุริมสฺส ปุริมสฺส สนฺติเก.

จากนั้น เรียงลำดับดังนี้ คือ **(๔-๑๐) พระอนาคามี, พระสกทาคามี,พระโสดาบัน, ปุถุชนผู้ได้ฌาน, และพระผู้ทรงพระไตรปิฎก,พระผู้ทรงสองปิฎก, พระผู้ทรงหนึ่งปิฎก**

เอกปิฏกธเรปิ อสติ ยสฺส เอกสงฺคีติปิ อฏฺฐกถาย สทฺธึ ปคุณา, อยญฺจ ลชฺชี โหติ, ตสฺส สนฺติเก คเหตพฺพํ. เอวรูโป หิ ตนฺติธโร วํสานุรกฺขโก ปเวณีปาลโก อาจริโย อาจริยมติโกว โหติ, น อตฺตโนมติโก โหติ. เตเนว โปราณกตฺเถรา "ลชฺชี รกฺขิสฺสติ ลชฺชี รกฺขิสฺสตี"ติ ติกฺขตฺตุํ อาหํสุ.

(๑๑) สุดท้ายคือ**พระลัชชีผู้ชำนาญหนึ่งนิกายพร้อมอรรถกถา**

เพราะท่านผู้นี้เป็นผู้ดำรงซึ่งแบบแผนรักษาวงศ์สืบสานประเพณีได้ดี ชี้แนะด้วยมติของอาจารย์ ไม่มีการชี้แนะด้วยมติ (ความเห็นของตน)

พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล
๒๕/๑๒ /๒๕๕๖

ชื่อหนังสือ : ติปิฏกธระ (หรือ) ปิฏกะอาชาไนย์บุคคล

ผู้เรียบเรียง : ภุนเฉว่เส่ง

ผู้แปล : พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล

ISBN : 978-616-348-543-4

จำนวนหน้า : ๙๖ หน้า

ปีที่พิมพ์ : มกราคม ๒๕๕๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท อมรโปรดัคส์ จำกัด

๕๕๕/๑ อาคารประเสริฐคำนวณ

ซอยประชาสงเคราะห์ ๒ ถนนประชาสงเคราะห์

แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐-๒๖๔๑-๖๙๔๙ โทรสาร : ๐-๒๖๔๑-๖๒๕๘

ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา : นายบุญล้อม ศุภานุสนธิ์

ขอให้พระพุทธศาสนา
กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงปรากฏในที่ทุกสถาน เทอญ

ขอให้แสงจันทร์
กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงส่องสว่างทั่วทุกมุมโลก เทอญ

ขอให้แสงสว่าง
กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงขจัดความมืดมน
ส่องแสงแห่งปัญญา เทอญ

ขอให้พระธรรม
กล่าวคือพระไตรปิฎก
จงบังเกิดเป็นผลดี แก่ทุกวิถีชีวิต เทอญ

ภุนเฉว่เส่ง

ติปิฏกธระ (หรือ) ปิฏกะอาชาไนยบุคคล ภุนเฉว่เส่ง (ผู้เรียบเรียง) พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล (ผู้แปล)